O'zingni angla!

HURRIYAT

MUSTAQIL GAZETA

Payshanba, 14-yanvar, 2010-yil ● №3 (656) ● 1996-yil dekabrdan chiqa boshlagan ● e-mail: hurriyat@doda.uz ● www.uzhurriyat.uz

ЮРТИМИЗНИНГ МУНОСИБ ЎҒЛОНЛАРИ

Эгизак қаҳрамонларимиз суҳбат давомида спорт билан шуғулланишлари, китоб мутолаа қилишлари ҳақида тўхталиб ўтишди. Дунёқараши, феълатвори, эзгу истаклари бир-бирига яқин бўлган бу ўғлонларнинг ҳарбийлик деган шарафли касбга муҳаббати баланд экани бизни қувонтирди.

⇨ 2-бет

МУХБИР ҚАЙСИ ФАЗИЛАТЛАРГА ЭГА БЎЛМОҒИ ЗАРУР?

Халқ нақлида “Жаҳл чиқса — ақл қочар” деб бежиз айтилмаган. Нимани ёки кимнидир ёмон кўрганимиз, яхши муомалада бўлмагани учун танқид қилиш ярамайди. Ва яна айнан илтимос ёки бировнинг илтимоси учун мақтов ёки танқидий мақола ҳам обрў келтирмайди.

⇨ 4-бет

«УМРИМ ОДДИЙЛАРДАН ЯНАДА ОДДИЙРОҚ»

Миртемир домлани ўзбек тилининг луғат бойлигини мукаммал эгаллаган билимдон инсон, десак, адашмаган бўламиз. Шеърларидаги «оч тевaт», «аччиқ бўза», «бедаво сизлович», «чақиртиканаклар» сингари ташбеҳлар устозгагина хос тил безакларидир. Биргина «Қуш тили» шеърларида 20 га яқин қушларнинг номини келтириб ўтганлари у кишининг билимдон эканликларидан дарак беради.

⇨ 8-бет

ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИГА БАЙРАМ ТАБРИГИ

Қадрли Ватан ҳимоячилари — аскар ва сержантлар, офицер ва генераллар, Қуролли Кучларимиз фахрийлари!

Сизларни, Ватан ҳимоячиси деган олижаноб ишга ўзини бағишлаган барча юртдошларимизни мамлакатимиз ҳаётидаги қутлуғ сана — Ватан ҳимоячилари куни ва Қуролли Кучларимизнинг ўн саккиз йиллиги билан чин қалбимдан самимий муборакбод этиш менга катта мамнуният бағишлайди.

Кейинги йилларда Ўзбекистонда замонавий талаб ва стандартларга жавоб берадиган, юртимиз мустақиллиги, унинг хавфсизлиги ва ҳудудий яхлитлигининг ишончли кафолати бўлган Қуролли Кучларни барпо этиш ва миллий армиямизни шакллантириш борасида ўзининг моҳияти ва кўламига кўра том маънода улкан ишлар амалга оширилди.

Мамлакатимиз хавфсизлигига таҳдид солиши мумкин бўлган ва келиб чиқаётган хавф-хатарларни ҳар томонлама таҳлил этиш асосида армиямизни ислоҳ қилишнинг узоқ муддатли дастури ишлаб чиқилди ва амалга оширилмоқда.

Ушбу дастурга мувофиқ, Мудофаа вазирлигининг бўлинма ва қисмларини, чегара қўшинларини, бошқа вазирлик ва идораларнинг ҳарбий тузилмаларини ягона қудратли тизимга бирлаштирган Қуролли Кучларимиз қисмларининг таркиби ва жойлашуви қайта кўриб чиқилди.

Қуролли Кучларимиз ва уларнинг асосий жанговар бўлинмаларининг принципиал жиҳатдан мутлақо янги ташкилий-таркибий тузилмаси жорий этилди, бошқарув ва тузилмаларнинг бир-бирини такрорлайдиган, кам самарали бўғинлари тугатилди. Бу ўз навбатида мазкур бошқарув ва тузилмаларнинг ҳаракатчанлиги, тезкорлиги ва жанговар қобилиятини ошириш имконини берди.

Мамлакатимиз ҳудудига суқилиб кирадиган ҳар қандай тажовузкор босқинчига қарши қатъий зарба беришга қодир бўлган Махсус операцияларни амалга оширадиган кучлар, Терроргчиликка қарши курашиш корпуси бўлинмалари ва бошқа замонавий жанговар бўлинмалар ташкил этилди ва уларнинг фаолиятини кучайтириш давом эттирилмоқда.

Муддатли ҳарбий хизматнинг бир йил этиб белгиланганни, муддатли ҳарбий хизматга чақирувнинг бир йилда бир марта ташкил этилаётгани, қўшинларда шартнома асосида хизмат қилаётган сержантлар таркибининг сезиларли даражада кенгайгани, сафарбарлик-чақирув резерв хизматининг жорий этилгани армиямизнинг қиёфасини, унинг мазмун-моҳияти ва жанговар имкониятларини, ҳарбий жамоалардаги маънавий-ахлоқий муҳитни принципиал жиҳатдан тубдан ўзгартирди.

Шу йиллар мобайнида ҳарбий-техник ҳамкорликни ривожлантириш, қўшинларни замонавий қурол-яроғ турлари билан қуроллантириш борасида салмоқли ишлар амалга оширилди. Ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш, уларга малакали тиббий хизмат кўрсатиш, пул таъминотини ошириш, шунингдек, муддатли ҳарбий хизматни ўтаган шахсларни рағбатлантиришга қаратилган аниқ мақсадли, комплекс дастурларнинг изчил ижро этилиши ҳарбий хизматчилар ва уларни оила аъзоларининг моддий, ижтимоий-маиший шароитларини сезиларли равишда яхшилаш имконини берди.

Шу давр ичида амалга оширилган ишларни баҳолар эканмиз, бугунги кунда Ўзбекистон амалда ўзининг замонавий, ихчам ва ҳаракатчан, яхши қуролланган, мамлакатимиз барқарорлиги ва хавфсизлигини, сарҳадларимиз дахлсизлигини, халқимизнинг тинч ва осойишта ҳаётини ишончли ҳимоя қилишга қодир бўлган миллий армиясига эга, деб айтиш учун барча асосларимиз бор.

Шу билан бирга, минтақамиз ва бутун жаҳондаги мураккаб, тез ўзгараётган ҳарбий-сиёсий вазият, биринчи навбатда, Афғонистондаги тобора кескинлашиб бораётган аҳвол билан боғлиқ тарзда хавфсизликка қарши реал ва эҳтимол тутилаётган хавф-хатарларнинг кучайиб, наркоагрессия, халқаро терроризм, экстремизм ва бошқа таҳдидларнинг миқёси кенгайиб бораётгани Қуролли Кучларимизнинг жанговар тайёргарлигини ҳар томонлама мустаҳкамлаш, давлат чегараларимизни ҳимоя қилиш ва қўриқлаш чораларини янада кучайтиришни талаб этмоқда.

Қуролли Кучларимиз олдига қўйилган вазифаларни амалга ошириш масаласи биздан Ватанимизнинг хавфсизлиги ва барқарорлигини таъминлаш билан боғлиқ бўлган ва тобора кучайиб бораётган ана шундай талабларни ҳисобга олган ҳолда, армиямизни модернизация ва ислоҳ қилиш, унинг салоҳияти ва жанговар тайёргарлигини мустаҳкамлаш бўйича қабул қилинган стратегия ҳамда устувор йўналишларни бажариш юзасидан бошлаган ишларимизни янада чуқурлаштиришни тақозо этади.

Шу мақсадда қуйидаги вазифаларни амалга ошириш зарур, деб ҳисоблайман:

Биринчи. Қуролли Кучларимиз қисмларининг сафарбарликка доимий равишда тайёрлиги ва ҳаракатчанлигини, уларнинг юз бериши мумкин бўлган турли таҳдид ва хавф-хатарларни, чегараларимиз дахлсизлиги, фуқароларимизнинг тинч-осойишта меҳнати ва ҳаётини бузишга қаратилган ҳар қандай ёвуз уринишларни ўз вақтида ва самарали бартараф этиш қобилиятини таъминлаш даркор.

Иккинчи. Қуролли Кучларимизнинг қисм ва бўлинмаларини энг янги қурол-яроғ ва жанговар техника билан қайта жиҳозлаш, замонавий воситалар билан таъминлаш бўйича қўйилган вазифаларни амалга оширишни жадаллаштириш муҳим принципиал аҳамият касб этади.

Шу муносабат билан хорижий ҳамкор давлатлар билан халқаро ҳарбий-техник ҳамкорликни янги поғонага кўтариш ва кўламини кенгайтириш, 2010-2015 йилларга мўлжалланган комплекс чора-тадбирлар дастурини тайёрлаш ва амалга ошириш зарур.

Қўшинларнинг взвод–батальондан тортиб ҳарбий округларгача бўлган юксак даражадаги жанговар қобилиятини таъминлашга қаратилган ўқув-жанговар тайёргарлик ишларини тубдан яхшилашга алоҳида эътибор қаратиш зарур. Жанговар операцияларни амалга оширишнинг тактикаси ва усуллари мунтазам равишда ўзгариб, энг янги қурол-яроғ ва ҳарбий техника тобора мураккаблашиб бораётган ҳозирги шароитда шахсий таркибнинг индивидуал ва гуруҳ шаклидаги жанговар тайёргарлиги ва ҳарбий малакани эгаллаши бўйича принципиал жиҳатдан янги дастурларни жадал ишлаб чиқиш ва жорий этишни, қўмондонлик-штаб ва тезкор-тактик ўқув машқлари ўтказишни тубдан қайта кўриб чиқиш талаб этилади.

Ҳарбий санъатни ўрганиш ва яна бир бор ўрганиш — бугунги кунда бу талаб армиямизни модернизация қилиш борасидаги барча ишларимизнинг энг муҳим таркибий қисми бўлиб қолмоқда.

Учинчи. Ҳарбий бошқарув тизимини такомиллаштириш, эҳтимол тутилган жанговар ҳаракатлар майдонининг ўзига хос шароитида бутун мудофаа тизимида барча қўшин турларига қарашли қисм ва бўлинмалар, вазирлик ва идораларнинг ҳарбий тузилмалари фаолиятини ўзаро мувофиқлаштириш, уларнинг аниқ ва бир ёқадан бош чиқариб ҳаракат қилишини таъминлаш бўйича бошлаган ишларимизни давом эттириш ва чуқурлаштириш муҳим аҳамиятга эга. Армиямизнинг давлат чегараларимизни ишончли қўриқлашга қодир бўлган, мамлакат мудофаа тизимидаги заиф нуқталарни ўз вақтида аниқлаб, уларнинг бартараф этилишини таъминлайдиган, ҳар томонлама пухта ташкил этилган механизм, бир сўз билан айтганда, барча таркибий қисмлари ўзаро узвий боғланган ягона жанговар комплекс сифатида тўлақонли фаолият юритишига эришиш ғоят муҳим аҳамиятга эгадир.

Тўртинчи. Офицер ва сержант кадрларни тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш, интеллектуал жиҳатдан етук, стратегик фикрлай оладиган офицер кадрлар, шунингдек, қўл остидаги бўлинмаларни самарали бошқаришга, уларда соғлом ахлоқий-руҳий вазиятни сақлашга қодир профессионал сержантларни тайёрлайдиган ҳарбий билим юртлари ва сержантлар мактаблари фаолиятини замон талаблари ва стандартларини эътиборга олган ҳолда тубдан яхшилаш асосий вазифа бўлиб қолмоқда.

Қурол-яроғ ва техниканинг замонавий турлари, қўшинларни бошқариш методлари, жанговар операцияларни амалга оширишнинг тактик усуллари, жанговар тайёргарлик ва тарбиявий ишлар дастурларини тажриба ва синовдан ўтказишда асосий база вазифасини бажарадиган ҳарбий билим юртлари Қуролли Кучларимизнинг етакчи, бош ҳарбий-илмий марказларига айланиши даркор.

Шу мақсадда ҳарбий таълим муассасаларини зарур ҳарбий техника ва тренажёрлар билан жиҳозлашга, ўқув жараёнида замонавий педагогик, ахборот-коммуникация технологияларидан, моделлаштириш ва симуляция усулларидан фойдаланиш масалаларига ўта жиддий эътибор қаратиш зарур.

Бешинчи. Юртимизда 2010 йилнинг Баркамол авлод йили деб эълон қилиниши армиямизнинг ўзагини ташкил этадиган ёш офицерлар, сержантлар ва аскарлар ўртасида тарбиявий ишлар тизимини такомиллаштириш бўйича мамлакатимиз Қуролли Кучларининг қўмондонлик ва бошлиқлар таркиби зиммасига янги, янада масъулиятли вазифалар юклайди.

Шу муносабат билан аскар, сержант ва офицерлар таркибининг хизматни ўташ ва яшаш жойларидаги ижтимоий-маиший шароитларини изчил ва тизимли равишда яхшилаш, ҳарбий хизматчиларни уй-жой билан таъминлаш, ҳарбий шаҳарчаларни қуриш ва реконструкция қилиш, уларда энг замонавий талаб ва стандартларга жавоб берадиган барча қулайликларни яратиш бўйича қабул қилинган давлат дастурларининг тўлиқ бажарилишига алоҳида эътибор қаратиш лозим.

Қуролли Кучларимизнинг олдига қўйилган вазифаларни амалга ошириш Мудофаа вазирлиги, Бирлашган штаб, бутун қўмондонлик таркибидан Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари Олий Бош Қўмондонининг мамлакатимиз Қуролли Кучлари ташкил этилганининг 18 йиллиги муносабати билан қабул қилинган Директивасида белгилаб берилган қоида ва кўрсатмаларни сўзсиз бажаришни талаб қилади.

Азиз дўстлар!

Бугунги қутлуғ байрам кунида Қуролли Кучларимиз сафларида хизматни муносиб тарзда ўтаётган ва захирадаги ҳарбийларга, барча Ватан ҳимоячиларига мурожаат қилар эканман, армиямиз Ватанимизнинг муқаддас сарҳадлари, халқимизнинг тинч ва осуда ҳаёти, мусаффо осмонимизнинг ишончли ҳимоясини таъминлашга қодир, деб қатъий ишонч билдираман.

Сизларни яна бир бор Ватан ҳимоячилари куни билан чин қалбимдан табриклайман!

Барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт ва омад, хонадонларингизга файзу барака тилайман!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти,
Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони

14 ЯНВАРЬ — ВАТАН ҲИМОЯЧИЛАРИ КУНИ

ВАТАНИМИЗ ОСОЙИШТАЛИГИНИНГ МУСТАҲКАМ ҚАЛҚОНИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Тошкент шаҳрида барпо этилган “Ватанга қасамёд” ҳайкалининг очилишига бағишланган тантанали маросимда иштирок этди.

12 январь куни давлатимиз раҳбари ғояси ва ташаббусига асосан бунёд этилган “Ватанга қасамёд” ҳайкалининг тантанали очилишига бағишланган маросим бўлди. Маросимни Тошкент шаҳар ҳокими А.Тўхтаев очди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат мадҳияси янгради.

Давлатимиз раҳбари “Ватанга қасамёд” монументини очди ва унинг пойига гул қўйди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов маросимда нутқ сўзлади.

Қасамёд – шунчаки расмий тадбир эмас, ҳар бир инсон ҳаётидаги унутилмас воқеадир. Шу боис ушбу мажмуа Президентимиз Ислом Каримов таклифига биноан “Ватанга қасамёд” деб номланди.

Ям-яшил боғ марказида қад ростлаган ушбу бетакрор бадиий мажмуа Ватанга садоқат, халқимизнинг фидойи ўғлонларининг мардлиги ва жасоратининг ёрқин тимсолига айланди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси палаталари, Вазирлар Маҳкамаси, вазирлик ва идоралар номидан “Ватанга қасамёд” монументи пойига гуллар қўйилди.

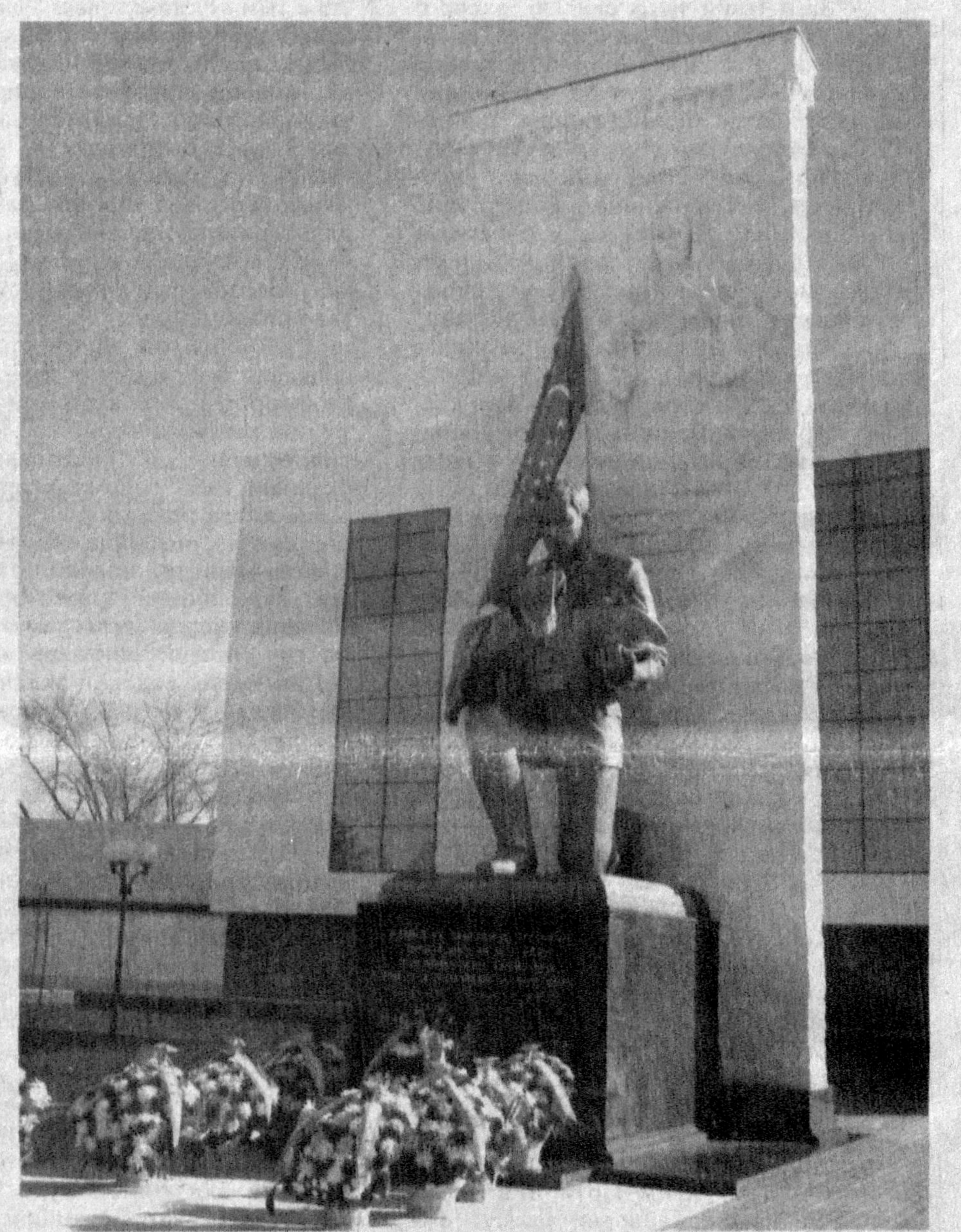

* * *

13 январь куни “Туркистон” саройида Ватан ҳимоячилари кунига бағишланган тантанали йиғилиш бўлиб ўтди. Шу муносабат билан бу ерга аскар ва сержантлар, офицерлар, генераллар, қуролли Кучларимиз фахрийлари, ота-оналар ва жамоатчилик вакиллари таклиф этилди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти, Қуролли Кучлар Олий Бош Қўмондони Ислом Каримовнинг Ватан ҳимоячиларига байрам табригини Президентнинг Давлат маслаҳатчиси Х.Султонов ўқиб эшиттирди.

Давлатимиз раҳбарининг 2010 йил 11 январда қабул қилинган фармонига мувофиқ Ватан ҳимоячилари куни муносабати билан ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари, мудофаа ва фавқулодда вазиятлар вазирликлари ходимларидан бир гуруҳи фахрий унвонлар, орден ва медаллар билан тақдирланди. Йиғилишда уларга Ватанимизнинг ана шу юксак мукофотлари топширилди.

Ўзбекистон Қуролли Кучларида анъана тусини олган уч босқичли танловга асосан, 2009 йилдаги энг илғор бригада, батальон, взвод, гуруҳ командири ва энг илғор сержант аниқланди. Тадбирда ана шу танлов ғолибларига диплом ва қимматбаҳо совғалар топширилди. Энг илғор ҳарбий қисм, сержантлар тайёрлаш мактаби ва олий ҳарбий билим юрти ҳам мукофотланди.

Тадбирда санъат усталари ва ижрочи ёшларнинг байрам концерти намойиш этилди.

ЎзА материаллари асосида тайёрланди.

Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг

“ЙИЛНИНГ ЭНГ ФАОЛ ЖУРНАЛИСТИ – 2009” танловига марҳамат!

Ўзбекистонда демократик тараққиёт ва фуқаролик жамиятини барпо этиш йўлида улкан бунёдкорлик ишлари амалга оширилмоқда. Мамлакатни янгилаш, иқтисодиётни модернизация қилиш, амалга оширилаётган ислоҳотларни янада чуқурлаштириш, халқимизнинг турмуш фаровонлигини ошириш, инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш борасида катта ютуқларга эришилди. Ўтган йили қишлоқ тараққиёти ва фаровонлигига йўналтирилган Давлат дастури асосида қишлоқларимизни обод этиш, аҳолининг турмуш маданиятини юксалтириш, яшаш шароитини шаҳар даражасига яқинлаштириш бўйича салмоқли ва хайрли ишлар қилинди.

Бу йил фарзандларимизнинг жисмонан ва маънан соғлом, давр талабига мос интеллектуал билим ва ихтисосга эга бўлган замонавий инсонлар бўлиб вояга етишларини таъминлашга қаратилган эзгу мақсад йўлида улкан ҳаракат бошланди.

Халқимизнинг эришаётган бу ютуқлари, олижаноб мақсад ва саъй-ҳаракатларини кенг ёритишда оммавий ахборот воситаларида фаолият кўрсатаётган сиз, журналистларнинг хизматларингиз катта.

Азиз ҳамкасблар, Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси сизларни “Йилнинг энг фаол журналисти” анъанавий танловида қатнашишга таклиф этади. Танловга 2009 йилнинг 1 июнидан 2010 йилнинг 1 июнигача газета ва журналларда, интернет нашрларида эълон қилинган материаллар, эфирга узатилган телекўрсатув ва радиоэшиттиришлар қабул қилинади.

Материаллар танловга таҳририят тавсияси билан Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмасининг Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятлар бўлимлари орқали жорий йилнинг 5 июнигача тақдим этилади.

Ижодий ишлар намуналари билан биргаликда муаллифнинг иш жойи, телефони, манзили ҳақидаги маълумотлар ва паспорт нусхаси илова қилиниши шарт.

“Йилнинг энг фаол журналисти – 2009” танлови ғолиблари ва совриндорларига диплом ҳамда қимматбаҳо совғалар Матбуот ва оммавий ахборот воситалари ходимлари кунига бағишлаб 27 июнда ўтказиладиган байрам тадбирида топширилади. Тақдирланганлар рўйхати матбуотда эълон қилинади.

Материаллар "Йилнинг энг фаол журналисти – 2009" танловига деб кўрсатилган ҳолда қуйидаги манзилга юборилиши лозим:

100129, Тошкент шаҳри,
Навоий кўчаси, 30-уй.
Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси
3-қават, 30-, 35-, 37-хоналар
Телефонлар: 244-64-61; 244-64-62; 244-37-87.
www.Journalist.uz

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ҲАЁТ

Кўксида мустаҳкам қўрғони борлар

Миллий армиямиз бугун ўн саккиз ёшда. Ўн саккиз йил, ўн саккиз довон... Бир йигит вояга етадиган, эл-юрти юкига елка тутишга тайёр бўладиган вақт. Ўн саккиз ёшли бир йигитни биламан. Мўйлаблари сабза уриб, билаклари кучга тўлган. Қўйиб берсанг, тоғни талқон қиламан, дейди. Юрагида юрт ишқининг чўғи бор. Истиқлол тенгдоши 2009 йилда муддатли ҳарбий хизматга келди. Ватан ҳимоячиси, деган юксак мақомга эга бўлди.

«Ватанимнинг, юртимнинг сарҳади юрагимдан бошланади. Кўксимда бир қўрғон бор. Уни ҳеч ким забт этолмагай, демакки, сарҳадимга дахл қилолмагай». Нигоҳлари шу сўзларни, шу каломни айтди. Юрагидан чиқди, бу гаплар.

Бекзод РЎЗИЕВ истиқлол йилларида униб-ўсган авлод вакили. Мустақиллик билан деярли тенгдош. Хўш, олдига қандай мақсадларни қўйган? Шу юрт ўғлони сифатида юртимиз, мустақиллигимиз ҳимояси йўлида нималар қилмоқчи?

— Замонавий педагогик ва ахборот технологияларининг кенг жорий қилинаётгани, Ватанга, миллий истиқлол ғояларига садоқат руҳида тарбиялашга қаратилган таълим-тарбия тизими биз — бўлғуси зобитларнинг юртга муҳаббатли, садоқатли, маънавий-ахлоқий етук, профессионал кадр бўлиб етишишимизда муҳим омил бўлаяпти.

Мен бугунги зобитларни қобилиятли ва малакали, интеллектуал салоҳияти юксак инсон сифатида тасаввур қиламан. Ўзим ҳам шундай бўлишга ҳаракат қиламан.

Йигит юртни асраши керак. Мен касбий бурчимни билагимдаги куч, юрагимдаги шижоатни халқим хизматига сарфлашда, деб биламан.

Жамол Мирзаев 2009 йилда елкасига зобитлик погонини тақди, лейтенант бўлди.

— Менинг тақдирим Ватаним, халқим тақдири билан чамбарчас боғлиқ. «Ўзимни, ўз уйимни ўзим асрамоғим керак», деган ўй билан яшаяпмиз. Ҳарбий соҳадаги ислоҳотлар замирида биз каби инсонларга эътибор, ғамхўрлик мавжудлигини яхши биламиз. Мен билим юртида таҳсил олиш давомида буни янада яққол ҳис қилдим. Энди эса шу юксак ишончга, эътиборга муносиб бўлишим лозим.

Ҳа, истиқлолга эришиб, ўз миллий армиямизга асос солганимизда кадрлар тайёрлаш масаласига эътибор қаратилгани бугун ўз мевасини бермоқда.

Посбонларнинг профессионал даражасини ошириш, уларнинг жисмонан бақувват ва маънан етук қилиб тарбиялаш, миллий истиқлол ғоялари руҳида камол топган ҳарбийларни тайёрлаш мақсадида бугун Жиззахда олий ҳарбий авиация билим юрти, пойтахтда алоқачиларни тайёрловчи махсус факультет ташкил топганини, шунингдек, мавжуд олий ҳарбий ўқув масканларимизда хилма-хил қўшин турлари учун зобитлар тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш курслари, умуман, мукаммал бир тизим барпо қилинганини ғурур билан эътироф этишимиз мумкин. Бу каби ўқув муассасаларимизда ҳарбий фаннинг энг сўнгги ютуқларидан, жанговар ҳаракатлар олиб боришнинг илғор тажрибаларидан сабоқлар берилмоқда.

Мустақиллик йилларида камол топган миллий кадрларимиз билан суҳбатлашар экансиз, юраклари Ўзбекистон ҳарбийси бўлишдан, муқаддас заминини, нурафшон келажак сари интилаётган юртимизни ҳимоялашдек масъулиятдан фахрланиш, ғурурланиш туйғулари билан тўлиб-тошаётганини ҳис қиласиз.

Бугун профессионал асосда шаклланаётган, фахримиз, ғуруримизга айланган миллий армиямизни ватанпарварликнинг ўзига хос мактаби дейиш мумкин. Она юрт посбонларини буюк аждодларимиз Жалолиддин Мангуберди, Амир Темурларнинг муносиб ворислари, она-Ватаннинг ҳақиқий ҳимоячилари этиб тарбиялашимиз йўлидаги устувор мақсадларимиз бугун ўз самарасини бермоқда.

Қуролли Кучларимизни ислоҳ қилиш бўйича қабул қилинган Дастурга мувофиқ амалга оширилган, кўлами ва моҳиятига кўра улкан ишларимиз барча замонавий талабларга жавоб берадиган миллий армияни шакллантириш ва бошқаришнинг сифат жиҳатидан мутлақо янги тизимига ўтиш имконини берди. Янги ташкилий штат тузилмаси қабул қилинди, қисқа вақт ичида ҳарбий округлар, чегара ҳудудлари ва махсус операцияларга ихтисослаштирилган қисмлар ташкил этилди, Қуролли Кучлар Бирлашган штаби раҳбарлигидаги жанговар тайёргарлик ва тезкор стратегик режалаштириш тизими қайта кўриб чиқилди.

Муддатли ҳарбий хизмат бир йилгача қисқартирилди, сафарбарлик чақирув резерв хизмати жорий этилди ва муваффақиятли ривожланиб бормоқда. Қўшинларнинг моддий-техник базасини мустаҳкамлаш, уларни замонавий қурол-аслаҳалар билан таъминлаш, ҳарбий хизматчиларнинг социал ва маиший, турар-жой шароитларини яхшилаш борасида қатор чора-тадбирлар амалга оширилди.

Миллий армиямизни бундай босқичма-босқич ва тизимли равишда шакллантиришда, аввало, мамлакатимизнинг минтақада, шунингдек, дунёда тутган геостратегик, геосиёсий ўрнини, хавфсизлигимизга қарши қаратилган жиддий ички ва ташқи таҳдидларни, айниқса, фаоллашиб бораётган халқаро террорчилик, экстремизм, кўлами тобора кенгайиб бораётган наркоагрессия, оммавий қирғин қуролларининг тарқалиши каби бало-қазоларни ҳисобга олган ҳолда иш тутилди.

Бугунги кунда тўла ишонч билан айтиш мумкинки, армиямиз жаҳон ҳарбий қурилишининг энг илғор тажрибаларини ўзида мужассам этган. Айни пайтда миллий жанговар анъаналаримизни юксак садоқат билан давом эттирмоқда. Шу билан бирга, минтақамизда рўй бериш эҳтимоли мавжуд бўлган ҳарбий ҳаракатлар ва жанговар амалиётлар ҳам ҳар томонлама эътиборга олинмоқда.

Ислоҳотларнинг энг муҳим амалий натижасини армиядаги ахлоқий-руҳий муҳитнинг бутунлай янгиланганида, жамиятимизда армияга ва ҳарбий хизматга нисбатан қарашлар бутунлай ўзгарганида кўриш мумкин.

Ўтган йили ҳарбий қасамёд қабул қилиш тантанасида бир аскарнинг отаси билан суҳбатлашиб қолдим.

— Иккинчи ўғлим ҳам чегара қўшинларида хизмат қилмоқда. Нуралим акаси Шоҳруҳга ҳавас қилиб, чегарачи бўлишга аҳд қилди. Хурсанд бўлдим. Йигит вояга етгач юртининг, халқининг фарзанди бўлади-да. Сарҳадларимизни қўриқласин, ҳушёр, сергак турсин, — дейди Санoқул Ойтуғдиев.

Ҳа, оталар, оналар бугун ана шундай фикрлашмоқда. «Ўғлим армияга борса, Ватанини ҳимоя қилса, чиниқиб, тобланса», дейишади. Бу уларнинг маънавиятидаги ўзгаришдан. Истиқлол сабаб ўзлигимизни, кимларнинг авлоди эканимизни англай борганимиз сари онгимизда Ватанга муҳаббат туйғулари шаклланди. Қалбларимизда миллий ғурур жўш ура бошлади.

Бундай ютуқлар Ўзбекистоннинг тараққиёти, истиқболи йўлида қалби уйғоқ ҳар бир инсонни фахрлантиради. Халқимиз тинчлиги ва осойишталигининг, сарҳадларимиз дахлсизлигининг мустаҳкам қалқони бўла оладиган, ҳар жиҳатдан қудратли, қуролярoғдан фойдаланиш ва маҳорат бобида ҳеч қайси хориж армиясидан кам бўлмаган Қуролли Кучларга эга эканимиздан ғурурланмай бўларканми?!.

Алижон САФАРОВ

Аълочи посбонлар ҳақида гап кетганда ҳарбий қисм командирининг тарбиявий ишлар бўйича ўринбосари, майор Асқар Сафаров оддий аскарлар Ҳасан ва Ҳусан Обиловларнинг номини биринчи бўлиб тилга олгани эътиборимни тортди. Кўз олдимда бир-бирига бир томчи сувдек ўхшаган ўғлонлар гавдаланди-ю, улар билан суҳбатлашишга шошилдим. Янглишмаган эканман.

ЮРТИМИЗНИНГ МУНОСИБ ЎҒЛОНЛАРИ

Бир хил қадди-қомат, бир хил чеҳра, ҳарбий либос эгниларига қуйиб қўйгандек ярашган эгизак посбонлар билан бўлган суҳбат менда катта таассурот қолдирди. Аввало шундай ғайратли, эл юкига елка тутадиган ўғлонларни вояга етказган ота-онаси, туғилиб ўсган гўшаси ҳақида сўз юритсак.

Ҳасан ва Ҳусан Қашқадарё заминида вояга етишган. Улар туғилиб ўсган Қамаши туманига қарашли Ғалаба қишлоғида боғбон-фермер Юсуф ака ва Жамила опалар хонадонининг ўз ўрни бор. Айни дамда ушбу оилада беш фарзанд вояга етаяпти.

— Ҳарбий хизмат Ҳусан иккимизнинг ҳам келажакдаги режаларимизни ўзгартириб юборди, — дейди Ҳасанжон суҳбат жараёнида. — Бунда албатта, устозларимизнинг ўрни катта. Ёш аскарлар йиғинидан бошлаб, бизга ҳарбий санъат сирларидан сабоқ бериб келаётган сержантлар Азим Назаров, Фурқат Артиғалиевлардан чексиз миннатдормиз. Чунки улар нафақат хизмат синовларида тобланишимизга, балки соҳа бўйича билимларимизнинг бойишига ҳам замин яратишди. Ушбу соҳага меҳр қўйишимизда барча устозларнинг ўрни катта.

— Худди шундай, — суҳбатни давом эттиради Ҳусанжон. — Биз сафдош дўстларимиз — оддий аскарлар Жамол Рашидов, Шоҳакбар Суюнов, Азамат Суюновлар билан биргаликда кўп нарсага эришдик. Бунинг учун устозлар берган сабоқдан унумли фойдаланган ҳолда жиддий шуғулландик, ҳар бир топшириққа эътибор билан ёндашдик. Келажакда шартнома бўйича ҳарбий хизматни давом эттириб, она-Ватанимиз тинчлигини муносиб ҳимоя қилмоқчимиз.

Армияни мардлар мактаби, дея таърифлашади. Бу бежиз эмас, албатта. Боиси ҳарбий хизматни ўтаган йигитларда улкан ўзгаришларни кузатиш мумкин. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, йигитларимизнинг етук посбон сифатида шаклланишларида ҳарбий қисм ва муассасаларда яратилган шарт-шароитлар ҳам муҳим ўрин тутади. Ҳасан ва Ҳусан Обиловлар хизмат қилаётган ҳарбий жамоада ҳам барча шароитлар мужассам. Замон талаблари асосида жиҳозланган машғулот хоналари, спорт билан шуғулланиш учун яратилган имкониятлар, барча йўналишдаги китобларни ўзида жамлаган кутубхона, шинам дам олиш хоналари, хуллас, бу ердаги шароитга ҳавас қилса арзийди.

Эгизак қаҳрамонларимиз суҳбат давомида спорт билан шуғулланишлари, китоб мутолаа қилишлари ҳақида тўхталиб ўтишди. Дунёқараши, феъл-атвори, эзгу истаклари бир-бирига яқин бўлган бу ўғлонларнинг ҳарбийлик деган шарафли касбга муҳаббати баланд экани бизни қувонтирди. Инсон ўзи севган, меҳр қўйган касбида фидойилик ила хизмат қилади. Ватан ҳимояси эса айнан шундай бўлишни талаб қилади. Умид қиламизки, оддий аскарлар — Ҳасан ва Ҳусан Обиловлар кўзлаган мақсадларига эришиб, юртимизнинг муносиб қалқонлари бўлишади.

Зулфия ЮНУСОВА
Баҳром АБДУРАҲМОНОВ олган сурат.

ЎзМУ нинг "Қалқон"и

Бугун юртимизда муддатли ҳарбий хизматни ўтаб бўлганларга ишлашлари, таълим олишлари учун катта имкониятлар яратилган. Бу эса мамлакатимизда соҳага жиддий эътибор берилаётганидан далолатдир.

Хусусан, давлатимиз раҳбарининг 2005 йил 31 октябрдаги "Ўзбекистон Республикаси Қуролли Кучлари сафида муддатли хизматни ўтаётган ҳарбий хизматчиларга бериладиган имтиёзлар тизимини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига мувофиқ, муддатли ҳарбий хизматни ўтаётганида намунавий хулқи, астойдил хизмати билан бошқаларга ўрнак бўлган аскарларга олий ўқув юртларига киришлари учун ҳарбий тавсияномалар берилиши белгиланган. Тавсиянома эгалари олий таълим муассасаларига кириш учун йиғиладиган максимал баллнинг 25 фоизи, яъни 56,7 баллга имтиёзли равишда эга бўлишади. Бундан ташқари, олий ўқув юрти талабасига айланиб, ўзининг аъло баҳолари, жамоат ишларидаги фаоллиги билан ажралиб турган бундай ёшларнинг тўлов-шартнома пулининг 35 фоизи "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан тўлаб берилиши ҳам кўзда тутилган.

— Айни пайтда университетимизда муддатли ҳарбий хизматни ўтаб қайтган 324 нафар талаба тўлов-шартнома асосида таҳсил олмоқда, — дейди ЎзМУ "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати бошланғич ташкилотининг етакчиси Шавкат Мавлонов. —Уларнинг юриш-туришлари, рейтинг баллари доим эътиборимизда. Муддатли ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ёшлар орасида дўстона муносабатларни мустаҳкамлаш, самимий фикр алмашинувини таъминлаш мақсадида олий ўқув юртлари орасида биринчи бўлиб университетимиз қошида "Қалқон" гуруҳини ташкил қилганмиз. Гуруҳ аъзолари университетнинг маънавий-маърифий, ободонлаштириш, спорт-соғломлаштириш ишларида фаол иштирок этиб келишмоқда. Уларни моддий жиҳатдан рағбатлантириб туриш мақсадида тўлов-шартнома пулларининг 35 фоизи "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати томонидан тўлаб берилмоқда. Ўтган йили шу мақсадга 69 миллион сўмдан ортиқ маблағ йўналтирилганди. Жорий йилнинг март ойида эса 296 талабага ана шундай ёрдам кўрсатилиши режалаштирилмоқда.

Низомжон АБДИЕВ

МУҲИМ СИЁСИЙ ТАДБИР НИҲОЯСИГА ЕТДИ

12 январь куни Ўзбекистон Республикаси Марказий сайлов комиссиясининг матбуот марказида мамлакатимиз ва хорижий оммавий ахборот воситалари вакиллари учун Ўзбекистон парламентининг Қонунчилик палатасига сайлов якунларига бағишланган матбуот анжумани бўлиб ўтди.

Унда Марказий сайлов комиссияси раиси М.Абдусаломов сўзга чиқиб, сайлов миллий сайлов қонунчилиги талабларига, очиқлик, ошкоралик ва муқобиллик каби демократик тамойилларга тўлиқ мос ҳолда ўтказилганини таъкидларкан, жумладан, шундай деди:

— Мамлакатимизда 2009 йил 27 декабрда ўтказилган овоз бериш якунларига кўра, сиёсий партиялар ва улар кўрсатган депутатликка номзодлар ўртасидаги кучли рақобат натижасида Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига депутатлар сайловини ўтказувчи 135 та сайлов округидан 39 тасида номзодларнинг бирортаси ҳам сайланиш учун зарур миқдорда овозлар тўплай олмаганди. Шу сабабли 2009 йил 30 декабрь куни Марказий сайлов комиссияси томонидан мазкур сайлов округларида 2010 йил 10 январда такрорий овоз беришни ўтказиш тўғрисида қарор қабул қилинди. Сайлов қонунчилигига биноан, такрорий овоз бериш 39 та сайлов округининг ҳар бирида асосий сайловда сайловчиларнинг энг кўп овозини олган икки нафар депутатликка номзод бўйича ўтказилди. Ушбу округларда сайловчилар рўйхатига фамилиялари киритилган 4 миллион 969 минг 547 сайловчининг 3 миллион 960 минг нафари ёки 79,7 фоизи такрорий овоз беришда қатнашди. Такрорий овоз беришда сиёсий партияларнинг 8260 нафар кузатувчиси ва ваколатли вакиллари иштирок этишди.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига депутатлар сайлови якунларига кўра 150 депутат сайланди. Шу жумладан, Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати – Ўзбекистон Либерал-демократик партиясидан 53 нафар, Ўзбекистон Халқ демократик партиясидан 32 нафар, Ўзбекистон "Миллий тикланиш" демократик партиясидан 31 нафар, Ўзбекистон "Адолат" социал демократик партиясидан 19 нафар депутат сайланди. Қолган 15 нафар депутат эса Ўзбекистон Экологик ҳаракатининг вакилларидир. Сайланган 150 депутатнинг 33 нафарини ёки 22 фоизини хотин-қизлар ташкил этади.

Эътиборли томони шундаки, сайланган депутатларнинг 47 нафари ёки 31,3 фоизи илгари Қонунчилик палатаси депутати бўлган. Бу уларнинг ўз сайловчиларининг ишончига сазовор бўлганидан далолат беради. Шунингдек, парламент қуйи палатаси депутатларининг 34 фоизи ҳуқуқшунослар, 37 фоизи иқтисодчилардир. Қолганлари эса бошқа соҳа вакилларидан иборат. Кўриниб турганидек, депутатлар таркибини жамиятнинг деярли барча қатламлари вакиллари ташкил этади.

Сайлов жараёнининг очиқ ва ошкора руҳда ўтишида оммавий ахборот воситалари, маҳаллий ва хорижий кузатувчиларнинг фаолияти ҳам муҳим аҳамият касб этганини алоҳида таъкидлаш жоиз. Мазкур катта сиёсий тадбирни 500 дан ортиқ маҳаллий ва 200 дан зиёд хорижий оммавий ахборот воситалари ёритиб борди. Дунёнинг 36 та мамлакати ва тўртта халқаро ташкилотдан 270 дан зиёд кузатувчилар, шунингдек, депутатликка номзодлар кўрсатган сиёсий партияларнинг 60 мингдан ортиқ кузатувчилари ва ваколатли вакиллари сайловни мониторинг қилиб борди.

Бир сўз билан айтадиган бўлсак, мамлакатимизда Олий Мажлис Қонунчилик палатасига ҳамда Халқ депутатлари вилоят, туман ва шаҳар кенгашларига ўтказилган сайловлар дунё жамоатчилиги ҳамда барча хорижий ва маҳаллий кузатувчилар бирдек эътироф этганидек, адолатли, холис, энг асосийси эса, демократия талабларига мос ўтказилди.

Иномжон АБДИЕВ,
"Hurriyat" мухбири.

ЁШ ОИЛАЛАРГА СОВҒА

Қорақалпоғистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги буюртмасига биноан Нукус шаҳрининг Р.Сеитов кўчасида 16 та турар-жой биноси қисқа муддатда, яъни саккиз ойда қуриб битказилди. Ушбу турар-жойлар ички ишлар вазирлиги ходимларига ва ёш оилаларга совға қилинди.

Ана шу қувончли воқеага бағишлаб ўтказилган тадбирда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши раиси Б.Янгибоев иштирок этди ва 14 январь — Ватан ҳимоячилари куни арафасида янги уйларга кўчиб ўтган ҳарбийларни самимий табриклади.

Ғойиб ЁҚУБОВ,
"Hurriyat" мухбири.

ҚИШЛОҚЛАР ҚИЁФАСИ ЎЗГАРМОҚДА

Шу кунларда Хоразм вилояти Янгибозор туманидаги "Хоразм-Янгибозор" таъмирлаш-қурилиш, "Янгибозор ипотека қурилиш", "Дониёр-Дилнур қурилиш сервис" хусусий корхоналари аҳоли учун турар-жой биноларини бунёд этишмоқда. Ўтган давр мобайнида бу корхоналар қурувчиларининг саъй-ҳаракати билан тумандаги кўпгина қишлоқлар қиёфаси ўзгарди. Хусусан, Бўзқалъа, Бошқирших, Чўболанчи каби қишлоқларда янги турар-жой бинолари, маданий-маиший объектлар, маҳалла гузарлари фаолият юрита бошлади. Замонавий тўйхона ва чойхоналар қад ростлади.

Маълумки, қишлоқда қурилиш ва ободонлаштириш ишларини тараққий эттириш бинокорлик материаллари базасини яратишни тақозо қилади. Шу боисдан туманда қурилиш ашёлари ишлаб чиқаришга ҳам катта эътибор берилмоқда. Чўболанчи қишлоғида жойлашган "Элинза" фирмасида оҳак ва бошқа турдаги бинокорлик ашёлари ишлаб чиқарилмоқда. "Ёғду" фирмасида эса деворбоп қурилиш материалларини ишлаб чиқаришга киришилди. Тумандаги ғишт заводларининг қувватини ошириш чоралари ҳам кўрилмоқда.

Тузалбой РАҲИМБОЕВ,
"Hurriyat" мухбири.

ХАЙРЛИ ИШЛАР ДАВОМ ЭТАДИ

Айни пайтда Жиззах вилояти Зомин тумани ижтимоий таъминот бўлимида 13 минг 134 нафар пенсия ва ижтимоий нафақа олувчилар мавжуд бўлиб, шулардан ёшга доир нафақа олувчилар 8843 нафарни, ҳарбий хизматчилар мақомида пенсия олувчилар 122 нафарни, ногиронлик пенсиясини олувчилар 1592 нафарни, боқувчисини йўқотганлар 1136 нафарни, ижтимоий нафақа олувчилар 1441 нафарни ташкил этади.

— Бўлимимиз ҳомийлар ёрдамида 600 минг сўм миқдоридаги маблағга имконияти чекланган фуқароларга ногиронлар аравачаси ва эшитиш аппаратларини олиб беришди, — дейди Зомин туман ижтимоий таъминот бўлими бошлиғи ўринбосари Абдували Абдураззоқов. — Жумладан, бешта эшитиш аппарати, етти жуфт қўлтиқтаёқ, 9 нафар ногиронлик аравачалари ва 13 кишига протез учун 19 та талон берилди. Бундан ташқари, шу йилнинг ўзида 59 та ёш оилага қорамол сотиб олиши учун 15 миллион сўм миқдорида маблағ ажратилди. Бу хайрли ишлар жорий — Баркамол авлод йилида ҳам изчил давом эттирилади.

Ўз мухбиримиз.

ЙЎЛОВЧИЛАР УЧУН ҚУЛАЙЛИК

Яқинда "Ўзбекистон темир йўллари" давлат акциядорлик компанияси Хоразм вилояти ва Қорақалпоғистон Республикасида яшовчи аҳоли учун яна бир қулайлик яратди. Тошкент — Шовот тезюрар йўловчи поезди қатнови йўлга қўйилди. Эндиликда республикамизнинг Туркманистон билан чегарадош Шовот ва бошқа туманлари ҳамда Қорақалпоғистоннинг Амударё тумани аҳолиси ана шу поезд орқали пойтахтимизга, мамлакатимизнинг турли вилоятлари ва шаҳарларига сафар қилишаяпти. Поезд Тошкентдан пайшанба куни, Шовотдан эса жума куни йўлга чиқади.

Хоразм ва Қорақалпоғистондан пойтахтимизга қатновчи йўловчи поездлар сони 6 тага етди.

Ўз мухбиримиз.

МОЛИЯ МУАССАСАЛАРИДА

Мақсад — тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш

Бугун мамлакатимиз иқтисодий тараққиётини банклар фаолиятисиз тасаввур қилиш қийин. Боиси, молиявий муассасаларнинг жисмоний ва юридик шахслар фаолиятидаги ўрни беқиёс. Мамлакатимиз Президентининг 2007 йил 12 июлдаги "Банклар капиталлашувини ошириш ва иқтисодиётни модернизациялашдаги инвестиция жараёнларида уларнинг иштирокини фаоллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги Фармони бўйича аҳоли ва юридик шахсларнинг бўш пул маблағларини банк депозитларига жалб қилиш, пул муомаласини барқарорлаштириш, инвестицияларни жалб қилиш жараёнидаги активлигини ривожлантириш юзасидан қатор ижобий ишлар амалга оширилди. Жумладан, бизнинг молиявий муассасамизда ҳам банк активлари ва ресурс базасининг ўсиш салмоғи ўтган 2009 йилда 2008 йилга нисбатан 89 фоизни, жисмоний ҳамда ҳуқуқий шахсларнинг банкка жалб қилинган бўш пул маблағлари ҳажми 67,8 фоизни ташкил этди.

Пул муомаласини такомиллаштириш, миллий валютамиз барқарорлигини таъминлаш борасида аҳоли билан ҳисоб-китоб қилувчи ва доимий нақд пул тушумига эга бўлган корхоналарнинг нақд пул маблағлари банк кассаларига ўз вақтида тўлиқ топширилиши назоратга олингани, инкассация хизматидан самарали фойдаланишнинг ташкил қилингани ва хўжалик юритувчи субъектларнинг касса интизомига риоя қилиши устидан назорат ўрнатилгани ижобий самарасини бераётир. Аҳолидан табиий газ, электр энергияси, солиқ ва бошқа коммунал тўловларни қабул қилиш учун 167 та хизмат кўрсатиш кассаси ҳамда филиаллардаги 22 та махсус касса орқали 32 млрд. 572 млн. 100 минг сўм миқдорида тўловлар қабул қилиниб, тегишли ташкилотларга ўтказиб берилгани аҳоли ва хизмат кўрсатувчи идоралар учун катта қулайлик бўлди.

Ҳар бир банкнинг нуфузи мижозларининг кўплиги ва хизмат кўрсатиш даражасининг юқорилиги билан баҳоланади. Айни пайтда мижозларимиз бўлмиш мулкчиликнинг барча шаклида фаолият кўрсатаётган хўжалик юритувчи субъектлар сони 6317 тани ташкил қилмоқда. Уларга филиалларимиздан ташқари 22 та минибанк намунали хизмат кўрсатаётир. Хўжалик юритувчи субъектлар ва якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланувчи тадбиркорлар сонининг ошиб бораётгани ҳисобига 372 та янги деҳқон ва фермер хўжаликлари ушбу мўъжаз банкларимизга мижоз бўлиб киришди. Мамлакатимиз Президентининг 2008 йил 20 февралдаги "Тижорат банкларида аҳоли омонатлари шартларини либераллаштириш ҳамда кафолатларини таъминлашга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Фармонининг ижросини таъминлаш мақсадида нақд пул муомаласини янада мустаҳкамлаш, нақд пул маблағларининг банкдан ташқари айланмасини қисқартириш, хўжалик юритувчи субъектларнинг банклардаги депозит ҳисобварақларидаги нақд пуллар узлуксиз берилишини таъминлаш ҳамда банкдан ташқари айланмадаги нақд пулларни қисқартириш, савдо ва пулли хизматни ривожлантириш борасида ҳам эътиборга лойиқ ишлар қилинмоқда. Филиалларда тўловлар пластик карточкалар орқали амалга оширилаётган бўлиб, айни пайтда улар сони 11 395 тани ташкил этаяпти. Ўрнатилган 290 та терминал орқали 7 млрд. 723 млн. 600 минг сўмлик иш ҳақи, савдо ва ёқилғи қуйиш шохобчаларида эса 3028 млн. сўм маблағлар ўтказилди.

Тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш мақсадида кредит сўраб мурожаат қилаётган мижозларнинг талаблари ўз вақтида қондирилиб келинаяпти. Пировардида юзлаб янги иш ўринлари барпо этилмоқда. Ўтган йилда кичик бизнес ва хусусий тадбиркорлик субъектларига берилган қисқа ҳамда узоқ муддатли кредитлар миқдори 23551 млн. сўмни ташкил этди. Бундан ташқари иқтисодиётнинг реал сектори ҳисобланган экспортбоп маҳсулот ишлаб чиқарувчи 8 та тадбиркорлик субъектларига 649 млн. сўм, ёш оилаларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 318 та ёш оилага 1119,9 млн. сўм ажратилди. Шундан 20 та ёш оилага 380 млн. сўмлик ипотека, 117 та ёш оилага 467,9 млн. сўмлик истеъмол, 181 та ёш оилага 272 миллион сўм миқдорида микрокредит берилди. Давлатимиз раҳбарининг "Шахсий, ёрдамчи деҳқон ва фермер хўжаликларида чорва молларни кўпайтиришни рағбатлантириш чора-тадбирлари тўғрисида"ги қарорига асосан 743 та, кам таъминланган оилага 703,3 млн. сўм, 27 та кам таъминланган оилага эса бюджетдан ташқари фондлар ҳисобидан 31,6 млн. сўм, тадбиркор аёлларни қўллаб-қувватлаш мақсадида 151 нафар хотин-қизга 889,2 млн. сўм, пахтачилик билан шуғулланувчи 397 та фермер хўжалигига 2303,3 млн. сўм ва ғаллачиликка ихтисослашган 120 та фермер хўжалигига 108,4 млн. сўм имтиёзли кредитлар берилди.

Банкнинг ҳамма филиалларида мижозлар учун барча шароитлар муҳайё. Биз учун қадрли бўлган мижозларни доимий ҳамкорликка чорлаб, уларнинг талабларини қисқа муддатда ҳал этишга бундан кейин ҳам ҳаракат қиламиз. Мақсадимиз — тадбиркорлар сафини янада кенгайтириш, харидоргир, экспортбоп маҳсулот ишлаб чиқарувчиларни молиявий қўллаб-қувватлаш орқали давлатимиз иқтисодиётига фойда келтириш.

Толиб МУҲАММЕДОВ,
ДАТ "Халқ банки"нинг Бухоро вилояти ҳудудий филиали амалиёт бўлими бошлиғи. ®

ДАРАКЛАР

ХХР ЭКСПОРТ БЎЙИЧА БИРИНЧИ

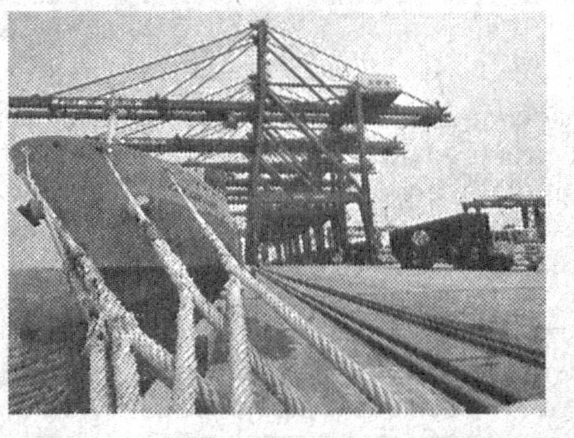

Хитой маҳсулот экспорт қилиш бўйича 2009 йилда дунёда биринчи ўринга чиқди. Бу ҳақда кеча France-Presse мухбири хабар тарқатди.

Ахборотда айтилишича, 2009 йилнинг 11 ойида ХХР корхоналари четга 1,07 триллион долларлик маҳсулот сотган. Хитойнинг асосий рақиби Германияда эса экспорт ҳажми 1,05 триллион долларни ташкил этган.

Жаҳон савдо ташкилоти маълумотларига қараганда, бу кўрсаткич бўйича Хитой 2009 йилнинг биринчи ярим йиллигидаёқ Германияни ортда қолдириб кетган эди. Халқаро валюта фонди прогнозларига кўра, 2010 йилда Хитой ялпи маҳсулот ишлаб чиқариш бўйича дунёдаги иккинчи мамлакат ҳисобланган Япониядан ўзиб кетади.

ГАИТИДА ЗИЛЗИЛА

Куни кеча Гаитида кучли ер силкиниши содир бўлди. АҚШ Геология хизмати маълумотларига қараганда, зилзила маркази Порт-о-Пренс давлати пойтахти яқинидаги Каррефур шаҳридан 10 километр ғарбда жойлашган. Зилзила марказида ер сикиниш 7-7,3 баллни ташкил этган. Биринчи ер силкинишидан сўнг орадан кўп вақт ўтмай яна икки марта 5,9 ва 5,5 балли зилзила содир бўлган.

Associated Press мухбири хабарида таъкидланишича, ер қимирлаши оқибатида Каррефур шаҳридаги касалхона қулаб тушган. Порт-о-Пренсда эса президент саройи, кўплаб маъмурий ва аҳоли яшайдиган бинолар вайронага айланган. Маҳаллий аҳоли

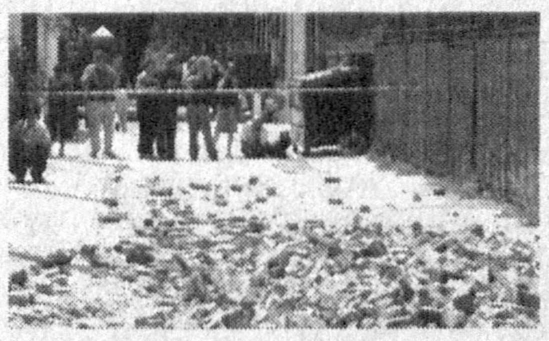

ўз кучи билан жабр кўрганларга ёрдам бермоқда. Дастлабки маълумотларга қараганда, ўнлаб одамлар ҳалок бўлган. Тинч океани цунамидан огоҳ этиш маркази яқин атрофдаги мамлакатларни цунами хавфидан огоҳлантирди.

АЙБЛОВ ЭЪЛОН ҚИЛИНДИ

Нью-Йорк суди томонидан асли босниялик бўлган АҚШ фуқароси Адис Медунжанинга нисбатан айблов эълон қилинди. У ўтган йилнинг 11 сентябрь куни Нью-Йоркда террорчиликни амалга оширишга уринганликда айбланмоқда. Тергов давомида аниқланишича, 25 ёшли Адис Покистондаги «Ал-Қоида» лагерида тайёргарликдан ўтган. Лагерда у билан бирга афғон миллатга мансуб фуқаро Нажибулло Зази ҳам бўлган. Ҳозир у қамоққа олинган.

Тергов давомида уларнинг ҳар иккиси ҳам ўзларига қўйилаётган айбларни рад этди. Аммо полиция вакилининг таъкидлашича, уларнинг қўлида ҳар икки гумондор шахс «Ал-Қоида»нинг Афғонистондаги раҳбари Мустафо Абу ал-Язиддан топшириқ олганини исботловчи далиллар бор.

«БРАМОС» — ЯНГИ РАКЕТА

Ҳиндистон ҳарбий ҳаво кучлари 2012 йилда овоздан тез учувчи «БраМос» ракеталарига эга бўлади. Бу ҳақда BrahMos Aerospace Россия-Ҳиндистон қўшма корхонаси раҳбари Сиватхану Пиллаи баёнотига асосланиб, Defence Talk хабар тарқатди. Янги ракетанинг синовлари 2011 йилда бошланади.

«БраМос» корхонаси 2016 йилга қадар мингга яқин турли модификациядаги ракеталар ишлаб чиқаради. Уларнинг ярмидан кўпи учинчи давлатларга сотилади. «БраМос» ракеталарининг максимал тезлиги соатига 3,5 минг километрни ташкил этади. Ҳарбий мутахассисларнинг таъкидлашича, бундай ракеталарни тутиш жуда қийин.

Тинчлик учун кураш

Шу ойнинг охирларида Лондонда Афғонистон масаласига бағишланган халқаро конференция ўтказилиши кутилаяпти. Унда қайси давлатлар вакиллари қатнашиши ҳали эълон қилинмаган бўлса-да, манфаатдор томонлар иштирок этиши ва бу юртда тезроқ тинчлик ўрнатиш борасидаги таклифларини ўртага ташлаши аниқ.

Жафокаш афғон заминида 30 йилдан кўпроқ вақтдан буён уруш, талатўп давом этмоқда. Бутун бир авлод жангу жадаллар ичида вояга етди. Энг ачинарлиси, шу ўтган йиллар давомида Афғонистон дунёнинг терроризм ва наркобизнес марказига айланди. Бугун жаҳонга тарқалаётган героиннинг салкам 90 фоизи Афғонистонда етиштирилаяпти.

Узоқ йиллик тўполонлар туфайли мамлакатда беқарорлик юзага келди, ҳокимият кучсизланди. Натижада «Ал-Қоида», «Толибон» каби террорчилик ва диний-экстремистик гуруҳлар, жангарилар бу ерга уя қуриб олишди. Бир сўз билан айтганда, Афғонистон ҳақиқий уруш ва можаролар майдонига айланди.

Мана, бир неча йилдирки, Афғонистонда АҚШ бошлиқ бирлашган ҳарбий кучлар турибди. Улар бу юртга кирганда, тез орада Нью-Йоркдаги эгизак биноларни портлатишга бош-қош бўлган Усама бин Лодин ҳамда «Ал-Қоида» ва «Толибон» жангариларининг кулини кўкка совурамиз, деб ўйлашган эди. Аммо ўтган саккиз йил давомида АҚШ минглаб, 2009 йилнинг ўзида эса 300 нафардан кўпроқ аскаридан ажралди. Бирлашган кучлар таркибида Афғонистонга аскарларини олиб кирган мамлакатлар ҳарбийлари ҳам катта талафот кўрди. Буни рақамларда ифодалайдиган бўлсак, 2001 йилнинг октябридан буён Буюк Британия 201 нафар аскарини йўқотди. Биргина ўтган йилнинг июль ойида халқаро кучларнинг 76 нафар, августда 15 нафар аскари ҳалок бўлди.

Йўқотишлар бу билан чекланганий йўқ. Жаҳон оммавий ахборот воситалари хабарларига эътибор берадиган бўлсак, деярли кунаро мамлакатнинг қаеридадир портлаш содир этилаяпти. Бунинг оқибатида аскарлар, тинч аҳоли ҳалок бўлмоқда. Ўтган йилнинг 30 декабрь куни, ҳамма янги йилни кутиб олишга тайёргарлик кўраётган пайтда Афғонистоннинг Хўст музофотидаги ҳарбий базада бир киши ўзини портлатиб юборди. Бу хунрезлик оқибатида етти нафар АҚШ фуқароси ҳалок бўлди. Кейинчалик аниқланишича, бу фуқаролар АҚШ марказий разведка бошқармаси ходимлари экан. Ушбу иш бўйича текшириш олиб бораётган ҳарбий экспертлар, биринчи навбатда портлашни амалга оширган шахс қандай қилиб белида портловчи модда билан ҳарбий базага кира олди, деган саволга жавоб излашди. Қарангки, бу шахс АҚШлик разведкачилар билан ишлайдиган афғон фуқароси экан. У базага бемалол кирган ва ўзини портлатиб юборган. Американликларни етти разведкачининг ҳалок бўлгани эмас, бир афғон фуқаросининг шунча разведкачини осонгина йўқ қилгани ҳайратга солмоқда.

Бугун Афғонистонда АҚШ, Европа Иттифоқи мамлакатларидан ташқари Канада, Туркия, Украина ва Грузия ҳарбийлари ҳам хизмат қилмоқда. Ўтган ҳафта Босния ва Герцеговина ҳам 100 нафар аскар жўнатишга тайёр эканини билдирди. АҚШ президенти эса ўтган йилнинг 1 декабридаги маърузасида Афғонистон масаласига алоҳида тўхталиб ўтди. Маърузада айтилишича, яқин ойларда Афғонистондаги АҚШ ҳарбийлари сони икки баравarга оширилади ва 70 минг нафарга етади. Кейинчалик эса уларнинг сонини 100 минг нафардан ҳам ошириш кўзда тутилган. Барак Обама шу йўл билан "Ал-Қоида" ва "Толибон" жангариларига зарба бермоқчи. Президентнинг айтишича, 2011 йилнинг ёзида бирлашган қўшинлар афғон тупроғини террорчи ва диний экстремистлардан бутунлай тозалаб, бу юртдан чиқиб кетади.

Обама ўз нутқида Европа Иттифоқи мамлакатларидан Афғонистондаги аскарлари сонини кўпайтиришни сўради. Германия, Буюк Британия, Италия ва Бельгия каби мамлакатлар уч-тўрт минг нафар қўшимча аскар юборишга розилик билдирган бўлса-да, кўрилаётган талафотлар туфайли бу мамлакатлар аҳолиси орасида норозиликлар кучайиб бормоқда. Шунинг учун бўлса керак, яқинда Германия вице-канцлери ва ташқи ишлар вазири Гидо Вестервелле баёнот бериб, агар Лондонда бўлиб ўтадиган конференцияда фақат Афғонистондаги иттифоқчиларнинг қўшинлари сонини кўпайтириш масаласи муҳокама қилинадиган бўлса, бунга норозилик билдиришини айтди. Кўриниб турибдики, Германия Афғонистонда ҳарбий кучларни кўпайтириш тарафдори эмас.

Конференцияда яна қандай таклифлар ўртага ташланиши, ҳозирча номаълум. Лекин бир нарсани унутмаслик лозим: бу ўлкада куч ишлатиш билан тинчлик ўрнатиш қимматга тушиши, кўплаб инсонларнинг ҳалок бўлишига олиб келиши мумкин.

Интернет хабарлари асосида тайёрланди.

Фарғона вилояти соғлиқни сақлаш бошқармаси

муътабар юртимизнинг мусаффо осмонини, элимизнинг тинч-осойишталиги ва бунёдкорлик ҳаётини қўриқлаб турган юртимизнинг мард ўғлонларини Ватан ҳимоячилари куни билан самимий муборакбод этади.

Ҳар бирингизга мустаҳкам соғлик, шижоат ва хуш кайфият, ҳарбий тайёргарликда янгидан-янги ютуқлар тилаб қоламиз.

"Жиззах пластмасса" ОАЖ жамоаси

Ўзбекистоннинг ботир ва жасур ўғлонларини 14 январь — Ватан ҳимоячилари куни билан чин дилдан табриклайди.

ФАОЛИЯТ

Юксалишнинг ёрқин уфқлари

“Шўрчидонмаҳсулотлари” очиқ акциядорлик жамияти раҳбари Уйғун Бердимуродов камгап, аммо етти ўлчаб бир кесадиган тадбиркор одам. Сўзлари мулоҳазали. Корхонада амалга оширилаётган ишларнинг кўлами анча кенг. Қўлга киритилаётган ютуқлар салмоғи эътиборга молик бўлса ҳам мақтанишни сира хуш кўрмайди.

— 1200 нафар киши меҳнат қилаётган жамоага бошчилик қилиш осон иш эмас, — дейди шўрчилик меҳнат фахрийларидан бири Йўлдош Мардонов. — Қўли очиқ, саховатпеша инсон бўлгани учун Уйғун раисдан барча миннатдор. Туманда ўтказиладиган хайрли тадбирларда, ободончилик ишларида унинг муносиб ўрни бор. Қолаверса, ўнлаб кам таъминланган оилаларга ҳамиша ҳиммат кўрсатиб, озиқ-овқат маҳсулотлари билан ёрдам бермоқда, рўзғорларининг кам-кўстига қарашмоқда. Улуғ айём кунлари дастурхон ёзиб, — элга ош беришни асло унутмайди. Ўтган ҳайитда 8 нафар боланинг суннат тўйини ўтказишга бош-қош бўлди. Корхона ишчилари бўлган йигит-қизнинг никоҳ тўйи ҳам унинг раҳбарлигида ўтди. Сарф-харажатларни корхона ҳисобидан тўлади. Шўрчи шаҳрини обод қилиш, иш ўринларини яратишда ҳам Уйғун Бердимуродовнинг хизматлари беқиёс.

Тумандаги 21- ўрта умумтаълим мактаби ҳам “Шўрчидонмаҳсулотлари” очиқ акциядорлик жамияти оталиғида. Шаҳардаги 68-махсус интернатда тарбияланаётган ёшлар корхона кўмагидан доим баҳраманд бўлиб келишади. Бундай ибратли мисолларни яна кўплаб келтириш мумкин.

Уйғун Бердимуродов корхонага раҳбар этиб сайланган дастлабки кунларданоқ уни чет эл ускуналари билан жиҳозлаш, ишлаб чиқариш қувватини ошириш йўлида елди, югурди. Давлат стандартлари талабига жавоб берадиган юқори сифатли олий, биринчи, иккинчи навли ун ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш чораларини кўрди. Ҳозир бу ерда иккита тегирмон тўла қувват билан ишламоқда. Ҳар бири бир кеча-кундузда 600 тонна маҳсулот тайёрлаш қувватига эга. Ишлаб чиқариш жараёнлари тўлиқ механизация зиммасига юклатилган. Сифатли ун тайёрлаш учун донни қайта ишлаш технологиясига қатъий амал қилинаяпти. Кунига 250 тонна тўйинтирилган ун ва омухта ем ишлаб чиқарадиган техника ҳам тўхтовсиз ишлаб турибди.

“Шўрчидонмаҳсулотлари” ОАЖ воҳадаги ишлаб чиқариш корхоналари ўртасида етакчи ўринни эгаллайди. Бу ерда маҳсулот тайёрлаш юзасидан тузилган шартнома режалари ортиғи билан адо этиб келинаяпти. Жамоада меҳнат қилаётганларнинг 60 фоизга яқини навқирон йигит ва қизлардан иборат. Улар корхонада етакчи куч. Шу боис ҳам жамиятда маҳсулот тайёрлаш суръати ошиб, кунлик режалар 1,5-2 баробарга уддаланаяпти. Тайёрланган ун чет элларга экспорт қилинаяпти. Биргина ўтган йили 544 тонна буғдой, 7552 тонна олий ва биринчи навли ун экспорт қилинди. Шунингдек, корхонадаги уруғлик ғалла тайёрлаш шохобчаси ўтган мавсумда Шўрчи, Олтинсой, Денов, Бойсун, Қумқўрғон туманларидаги фермер хўжаликларига 7214 тонна серҳосил арпа ва буғдой уруғи етказиб берди. Корхонада бундай ижобий ишлар кўп. Мисолларга мурожаат қилайлик. “Шўрчидонмаҳсулотлари” шохобчаларида тайёрланаётган нон ва макарон маҳсулотларининг харидорлари ҳам кўп. Бу соҳада атиги 30 нафар киши меҳнат қилаяпти. Улар эл дастурхонига 6 турдаги бўрсилдоқ нон, 8 хилдаги макарон маҳсулотларини етказиб беришмоқда. Буни, масалан, ўтган йилда 68 тонна лаззатли нон, 336 тонна турли кўринишдаги макарон маҳсулотлари савдо дўконларига чиқарилганидан ҳам кўрса бўлади. Бундан ташқари 24 тонна қандолат маҳсулотлари ҳам аҳоли дастурхонини безади.

Яна бир қувончли маълумот. Корхонанинг ёрдамчи цехларида гўшт ҳамда сутни қайта ишлаш йўлга қўйилган. Ундаги жиҳозларнинг бири Исроил, иккинчиси Эрондан келтирилган. Маҳаллий аҳолидан 24 нафар киши бундай ускуналарда ишлаш сирларини ва маҳсулот ишлаб чиқариш илмини ўргандди.

Энди вилоят аҳлининг дастурхони шу ерда тайёрланаётган 5 хилдаги колбаса, қаймоқ, сметана, пишлоқ каби 8 турдаги сифатли гўшт ва сут маҳсулотлари билан янада файзли бўлмоқда. Ҳозир бу цехда кунига 500 кг. гўшт, 550 литр сут қайта ишланмоқда. Корхонанинг қандолатчилик цехида эса 10 нафар киши кунжутли пашмак, тарҳолвалар, обакидандон, парварда сингари 6 хил ширинликлар тайёрлаяпти. Мижозлардан тушаётган буюртма салмоғи кун сайин ортиб бормоқда.

Корхонанинг тикувчилик устахонаси туман деҳқон бозори ҳудудида жойлашгани боис бу ер ҳамиша одамлар билан гавжум. 6 нафар қўлигул аёл тикаётган кийимлар, тайёрлаётган рўзғор буюмлари, полиэтилен қоплар мижозларни хурсанд этмоқда. Тикувчилик цехи жамоаси ўтган йилда туман аҳлига 16 миллион 660 минг сўмлик хизмат кўрсатди.

Корхонада наслдор қорамолларни кўпайтиришга ҳам жиддий эътибор қаратилган. Четдан келтирилган 55 бош йирик шохли зотдор моллар меҳр билан парвариш қилинаяпти. Ёрдамчи хўжалик базасида қорамолларнинг туёғини кўпайтириш чоралари кўрилаётгани ҳам қувонарлидир. Бунинг учун етарли шароит яратилган. Хўжаликда озуқа базаси мустаҳкам. Боз устига 92 гектар майдонда ғалла етиштирилади. Ундан олинаётган ҳосил ҳисобидан омухта ем тайёрланади.

Ҳиссадорлик жамиятида яна бир ибратли лойиҳа амалга оширилаяпти. Етти хазинанинг бири саналган паррандачилик ривожлантирилмоқда. Ҳозир 100 га яқин хонадонда 5500 дан ортиқ товуқ боқилмоқда. Улардан ҳар ойда 20 минг донадан зиёдроқ тухум олинаяпти.

Дарҳақиқат, “Шўрчидонмаҳсулотлари” корхонаси эришаётган ютуқлар улкан. Ишчи ва хизматчиларнинг даромади ҳам шунга яраша. Бу ерда ишчиларнинг фидокорона меҳнатдан сўнг кўнгил ёзиб, ҳордиқ чиқаришлари, саломатликларини мустаҳкамлашлари учун барча қулайликлар яратилган. Яна бир гап. Ҳиссадорлик жамияти ўзининг футбол клубига ҳам эга. “Шўрчи-лочин” футбол жамоасига 40 нафар иқтидорли спортчи жалб этилган. Корхона тасарруфида 140 ўринли болалар боғчаси ҳам мавжуд.

Биз корхонага борганимизда раис Уйғун Бердимуродов янги шартномалар имзолаш мақсадида чет эл сафарига отланаётган экан. Ҳа, жамоани ўйлайдиган, ҳудуддаги аҳоли фаровонлигига хизмат қилишни ўз бурчи, деб биладиган тадбиркор раҳбар изланишдан чарчамайди.

Омон ШУКУРОВ
Сурхондарё вилояти. ®

ТАДБИР

Истиқлолнинг дастлабки йилларидан бошлаб мамлакатимизда солиқ сиёсатини либераллаштириш, солиқ юкини камайтириш ва солиққа тортиш тартибини соддалаштириш, тадбиркорлик субъектлари фаолиятига кўмаклашиш масалаларига алоҳида эътибор қаратиб келинмоқда. Жумладан, Президентимиз Ислом Каримовнинг “Ўзбекистон Республикасининг 2010 йилги асосий макроиқтисодий кўрсаткичлари прогнози ва давлат бюджети параметрлари тўғрисида”ги 2009 йил 22 декабрдаги қарори давлатимиз иқтисодиётини барқарор ривожлантиришда ҳамда солиқ тизими самарадорлигини оширишда муҳим омил бўлмоқда. Бу ҳужжат солиқ сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаб берди.

СОЛИҚ ТИЗИМИДАГИ ЯНГИЛИКЛАР

Куни кеча Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан пойтахтимизда ташкил этилган кўргазмали семинар мазкур қарор ижросини таъминлашга бағишланди. Тадбирда таъкидланганидек, хўжалик юритувчи субъектлар зиммасидаги солиқ юкини камайтириш мақсадида жорий йилда фойда солиғи базавий ставкаси амалдаги 10 фоиздан 9 фоизга пасайтирилади. Натижада 2010 йилда республика бўйича корхоналар ихтиёрида 52,1 млрд. сўм атрофида маблағ қолдирилиши кутилмоқда. Бундан тежалган маблағ эса ишлаб чиқаришни кенгайтириш ва технологияларни қайта жиҳозлаш, шунингдек, ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақларини ошириш имкониятини беради.

Бундан ташқари аҳоли даромадларга солинадиган солиқ юкини камайтириш ва уларнинг харид қобилиятини ошириш мақсадида жисмоний шахслардан олинадиган даромад солиғи ставкаси 2010 йилдан бошлаб камайтирилиб, 12 фоиздан 11 фоизга келтирилади, микрофирма ва кичик корхоналар учун ягона солиқ тўлови ставкаси эса 8 фоиздан 7 фоизга туширилади. Бундан қўзланган мақсад микрофирма ва кичик корхоналар ихтиёрида қоладиган маблағ улар фаолиятини янада ривожлантириш, шунингдек, аҳолининг бандлиги ва турмуш фаровонлигини оширишдир.

Яна бир янгилик. 2010 йилдан бошлаб Пенсия жамғармасига мажбурий тўлов ставкаси 1 фоиздан 1,5 фоизга оширилади. Мактаб таълимини ривожлантириш жамғармасининг амалдаги 1 фоиз ставкаси эса 0,5 фоизга камайтирилади. Йўл жамғармасига мажбурий ажратмаларнинг амалдаги ставкаси эса ўзгаришларсиз сақланиб қолди.

Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, жорий йилда амалдаги баъзи имтиёзларнинг муддатлари яна узайтирилди. Жумладан, бюджет ташкилотлари учун давлат бюджетига ундириладиган солиқлар ва йиғимларнинг барча турларидан озод қилиш бўйича имтиёз муддати 2015 йилнинг 1 январига қадар узайтирилди. Олий таълим муассасаларининг тўлов-контракт асосида кадрлар тайёрлаш учун йиғадиган маблағлари мақсадли фойдаланилган тақдирда уни солиқлардан, Пенсия жамғармаси, республика йўл жамғармаси, Мактаб таълими жамғармасига йўналтирилган ажратмалардан озод этиш бўйича берилган имтиёзлар юқорида қайд этилган муддатга қадар узайтирилади.

Давлат солиқ қўмитаси бугун ҳукуматимизнинг тегишли қарор ва фармонлари ижросини таъминлаш мақсадида тизим фаолиятини янги технологиялар асосида такомиллаштириш, жойларда сифатли электрон имзо тизимини йўлга қўйиш учун қатор чора-тадбирларни амалга оширмоқда. Таъкидлаш жоизки, корхона ва ташкилотлар ишини енгиллаштириш, бухгалтерия, молия-хўжалик фаолиятида қулайликлар яратиш мақсадида ўзбек ва рус тилларидаги “БЭМ — бухгалтерга электрон мадад” номли автоматлаштирилган миллий дастурий маҳсулот яратилди. Тадбир давомида унинг тақдимоти ҳам бўлиб ўтди. Мазкур тадбир барча турдаги ҳужжатларнинг автоматлаштирилиши, ҳисоботлар ва маълумотларнинг электрон архивини шакллантириш, бухгалтерия ва молия ҳисоботлари тайёрлашнинг автоматлашуви, йўл қўйилган хатоларни қисқа вақт ичида тўғрилаш, корхона ёки ташкилот раҳбарининг молиявий хўжалик фаолиятига оид ҳар қандай маълумотларни аниқ назоратга олиш ва зарур пайтларда тезкор чоралар кўриш каби бир қатор афзалликларга эга. Ушбу маҳсулот Ўзбекистон Давлат солиқ қўмитаси, Молия вазирлиги, Алоқа ва ахборотлаштириш агентлиги, Бухгалтерлар ва аудиторлар миллий ассоциацияси етакчи мутахассислари томонидан ўрганиб чиқилган ва маъқулланган.

Хулоса ўрнида шуни таъкидлаш мумкинки, Давлат солиқ қўмитаси томонидан ташкил этилган мазкур кўргазмали семинардан кўзланган асосий мақсад тадбиркорлик субъектларига берилаётган имтиёзлар ҳамда қабул қилинаётган янги қонун ҳужжатларининг мазмун-моҳиятини солиқ тўловчиларга етказиш ва кенг тарғиб қилишдан иборат. Зеро, тадбиркорлик, кичик ва хусусий бизнесни изчил ривожлантиришга қаратилаётган эътибор, берилаётган имтиёзлар мамлакатимиз иқтисодий равнақи учун кучли рағбатлантирувчи омил бўлиб хизмат қилади.

Ислом СУЛТОНОВ,
“Hurriyat” мухбири.

“Қўнғирот сода заводи” унитар корхонаси жамоаси

юртдошларимизни

14 январь — Ватан ҳимоячилари куни

билан самимий табриклайди.

Ватан ҳимоячилари — шонли ҳарбийларимизга Ўзбекистон Республикаси хавфсизлигини, фуқароларимизнинг тинч-осуда ҳаётини таъминлашларида катта муваффақиятлар тилайди. Осмонимиз ҳамиша очиқ, халқимиз фаровон яшаб, янги-янги марраларга эришаверсин!

Фарғона вилояти касаба уюшмалари ташкилотлари кенгаши

мустақил юртимизнинг тинчлик-осойишталигини, бунёдкор халқимизнинг хафвсизлигини таъминлаб турган ҳарбийларимизни анъанавий байрам билан қизғин табриклайди.

Тинчлик ва омонлик, бахту-саодат ҳамиша йўлдошингиз бўлсин!

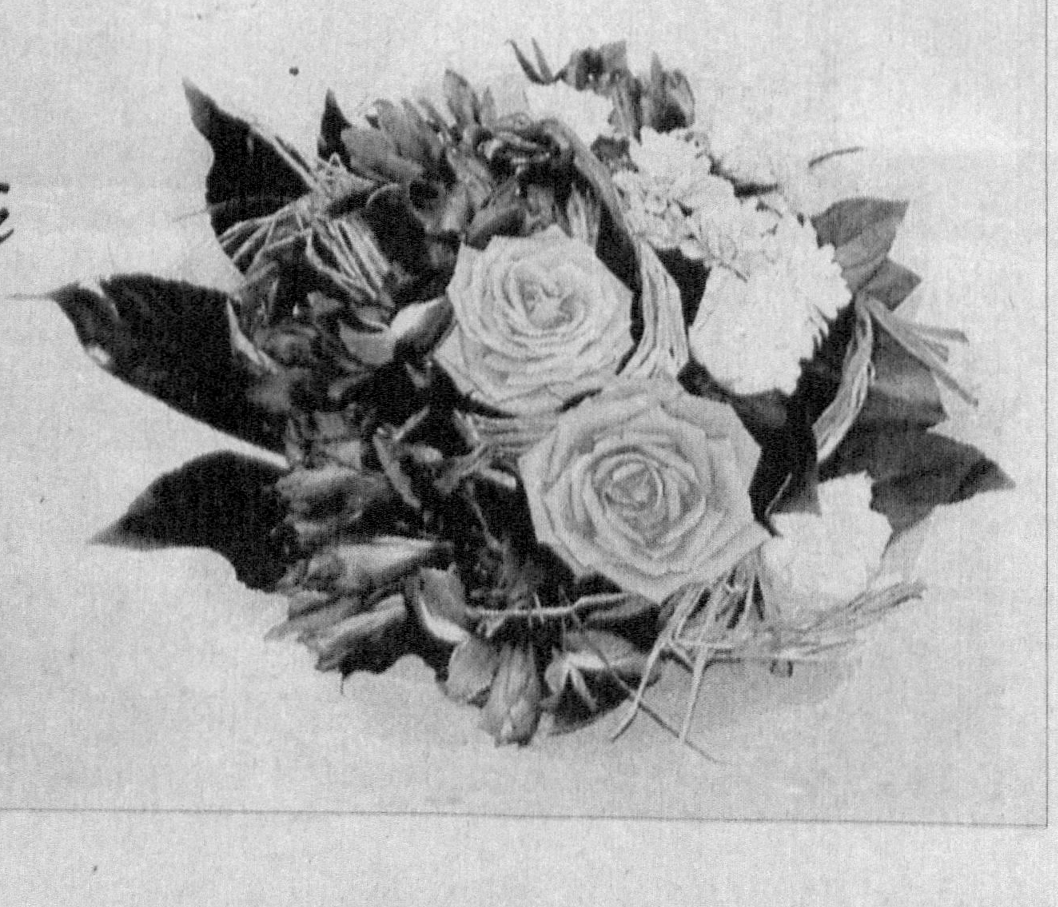

ЖАРАЁН

БУНЁДКОРЛИК ВА БАРКАМОЛЛИК ЙЎЛИДА

Дунёнинг катта-кичик мамлакатларини молиявий-иқтисодий жиҳатдан таҳликага солган 2009 йил поёнига етиб, жаҳон аҳлининг янги орзу-умидлар, эзгу ниятлар билан янги — 2010 йилга қадам қўйганига ҳам икки ҳафта бўлди. Ўтган йилда амалга оширилган ишларга якун ясаш, ютуқлар ва камчиликларни таҳлил қилиб, истиқбол режаларини белгилаш палласи бошланди.

Шуни мамнуният билан таъкидлаш лозимки, дастлабки сарҳисоблар бунёдкорлик руҳи билан яшаётган ўзбек халқининг барқарор тараққиёт йўлидан дадиллик билан олға бораётганини, жаҳон инқирози туфайли пайдо бўлган қийинчиликларни мардонавор бартараф этиб, ижтимоий-иқтисодий соҳаларда изчил ўсишга эришаётганини кўрсатмоқда.

Давлатимиз раҳбарининг Ўзбекистон халқига Янги йил табригида: “Бугун ўз салбий таъсирини ўтказаётган инқирозга қарамасдан, 2009 йилнинг ўзида ялпи ички маҳсулотимиз 8,1 фоизга, иқтисодиётимизга жалб этилган инвестициялар ҳажми 33 фоизга ўсгани, аҳолининг реал даромадлари эса 26,5 фоизга, ойлик иш ҳақи, пенсия, нафақа ва стипендиялар ўртача 40 фоизга ошгани бунинг яққол далили ва исботи десак, айни ҳақиқатни айтган бўламиз.” — дея таъкидланади.

Бундай қувончли ютуқларга минглаб саноат корхоналари, қурилиш, транспорт, алоқа ташкилотлари жамоалари, заҳматкаш деҳқонлар, хизмат кўрсатиш соҳаси ходимлари, тадбиркорлар ва ишбилармонларнинг, бир сўз билан айтганда, Ўзбекистон аталмиш мамлакатнинг буюк келажагини яратишга азму қарор қилган барча юртдошларимизнинг фидокорона меҳнатлари, изланиш ва интилишлари туфайли эришилди, десак, асло муболаға бўлмайди.

Айниқса, 2009 йилнинг “Қишлоқ тараққиёти ва фаровонлиги йили” деб номланиши муносабати билан қишлоқларимиз қиёфасини ўзгартириш, агросаноат мажмуида олиб борилаётган ислоҳотларни чуқурлаштириш, қишлоқ аҳолисининг ҳаёт даражаси, ижтимоий-сиёсий ва маданий савиясини ошириш мақсадида махсус Давлат дастурининг қабул қилингани аҳолининг турмуш даражасини юксалтириш, янги иш ўринларини яратиш борасида катта имкониятларга йўл очди.

Айниқса, бир йил муқаддам Ўзбекистон Республикаси Президентининг қишлоқларимизни замонавий архитектура нуқтаи назаридан режалаштириш, қишлоқ жойларда уй-жой ва ижтимоий объектлар қурилишини лойиҳалаштириш ва бунёд этиш тизимини такомиллаштириш, “Қишлоққурилишлойиҳа” институтини ташкил этиш бўйича қабул қилган қарори ғоят муҳим аҳамиятга эга бўлди.

Натижада “Қишлоққурилишлойиҳа” институти томонидан шу йилнинг ўзида икки хонадан 5 хонагача бўлган якка тартибдаги замонавий уй-жойлар қурилиши бўйича 22 та, ижтимоий объектлар бўйича 16 та намунавий лойиҳа тасдиқланиб, улар бўйича қурилиш ишларини бошлаш тавсия этилди.

“Қишлоққурилишинвест” инжиниринг компанияси ушбу лойиҳаларни амалга ошириш юзасидан марказда ва жойларда ўз фаолиятини бошлаб юборган бўлса, янгидан ташкил этилган “Қишлоққурилишбанк” акциядорлик тижорат банки бунёдкорлик ишларини молиялаштириш, якка тартибда уй-жой қураётган ҳамюртларимизга хизмат кўрсатиш билан шуғулланмоқда. Яъни 2009 йилнинг ўзидаёқ ушбу банк томонидан қишлоқ жойлардаги қурилиш ишларига 60 миллиард сўм маблағ йўналтирилди.

2010 йилда эса қўшимча равишда яна 530 миллиард сўм, жумладан, давлат томонидан 256 миллиард сўм маблағ сарфланиши кўзда тутилгани ҳам бунёдкорлик ишларининг кўлами йил сайин кенгайиб бораётганидан далолат беради.

Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларда ажратилган майдонларда бунёд этилаётган ва келгуси йилнинг март-апрель ойларида фойдаланишга топширилиши мўлжалланган 840 та якка тартибдаги уйлар эксперимент характерига эга бўлиб, уларни ҳар бир минтақада яшайдиган юртдошларимизнинг фикр-мулоҳазалари асосида янада такомиллаштириш, аҳолининг диди ва талабига мослаштириш назарда тутилган.

Белгиланган режага кўра, 2010 йилнинг август ва сентябрь ойларида 7 минг 630 та оила янги уйларда ҳовли тўйларини нишонлашга мушарраф бўлади.

Замонавий коммунал-муҳандислик тармоқлари билан таъминланадиган янги турар-жой мавзеларида аҳолига ҳар томонлама қулай шароит яратиш мақсадида болалар боғчалари, умумтаълим ва мусиқа мактаблари, спорт иншоотлари, тиббиёт муассасалари, маиший хизмат объектлари, равон йўллар барпо этилади.

Юртимизда биргина 2009 йилда 1975 та мактаб қурилган ва реконструкция қилинган бўлса, шундан 1622 таси, барпо этилган 214 та акдемик лицей ва касб-ҳунар коллежларининг 170 таси қишлоқ жойларда эканининг ўзи ҳам диққатга сазовордир.

Шуни мамнуният билан таъкидлаш лозимки, қишлоқларимиз аҳолисига қулайлик яратиш мақсадида 100 миллиард сўм маблағ янги йўлларни қуриш ва мавжудларини кенгайтиришга сарфланди, 2 минг 700 километрдан зиёд электр тармоқлари, 300 километрдан кўпроқ табиий газ қувурлари реконструкция қилинди ва капитал таъмирланди.

Айни пайтда қишлоқ хўжалиги соҳасидаги ислоҳотларни чуқурлаштириш борасида ҳам салмоқли ишлар амалга оширилди. 10 минг километрдан ортиқ зовурлар, салкам 1000 километрлик дренаж тармоқлари таъмирланди, тикланди, кўплаб сув иншоотлари реконструкция қилинди ва 50 километр узунликдаги каналлар қурилиши ниҳоясига етказилди. Бу ишлар учун 81 миллиард сўм сарфланди. Мелиоратив ҳолати ва сув таъминоти яхшиланиши натижасида ерларнинг унумдорлиги ошиб, дон, пахта етиштириш ва давлатга сотиш соҳасида шартнома мажбуриятлари ошириб адо этилди.

Биргина сервис соҳасининг ривожлантирилиши натижасида ўтган йилнинг ўзида қишлоқ жойларда 380 мингта, жами 460 мингта янги иш ўринлари яратилди.

Қишлоқ аҳлининг саломатлигини муҳофаза қилиш соҳасида ҳам изчил иш олиб борилди. Ўтган йили туманлар марказий шифохоналари умумий қиймати 12 миллион долларга тенг бўлган тиббий анжомлар, 44 та “УАЗ” санитария машинаси ва 280 та “Дамас-амбуланс” тез ёрдам машинаси билан таъминлангани, қишлоқ врачлик пунктларига 1 миллион доллар миқдорида тиббий лаборатория жиҳозлари етказиб берилгани, айниқса, диққатга сазовордир.

Юртимизда қарор топган анъанага кўра, 2010 йилга “Баркамол авлод йили”, деб ном берилиши халқимизнинг орзу-умидларига мос тушди. Бу ташаббусни барча юртдошларимиз зўр мамнуният билан кутиб олдилар.

Бу бежиз эмас, албатта. Зеро, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганининг 17 йиллигига бағишланган тантанали йиғилишда Республикамиз Президенти Ислом Каримов айтганларидек, ”...табиийки, барча эзгу ниятларимизнинг марказида фарзандларимизни ҳам жисмоний, ҳам маънавий жиҳатдан соғлом қилиб ўстириш, уларнинг бахту саодати, фаровон келажагини кўриш, дунёда ҳеч кимдан кам бўлмайдиган авлодни тарбиялаш орзуси туради”.

Маълумки, жисмоний саломатлик маънавий камолотнинг пойдеворидир. Шунинг учун ҳам 2010 йилда соғлиқни сақлаш соҳаси учун давлат бюджетидан ўтган йилдагига нисбатан 30 фоиз кўп, аниқроғи, 1 триллион 700 миллиард сўм ажратилгани ҳам мамлакатимизда инсон соғлиғига таъсир этадиган омилларнинг олдини олиш, медицина хизматининг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш, шифокорларнинг меҳнатини рағбатлантириш давлат сиёсати даражасига кўтарилганидан далолатдир.

Жаҳондаги бирорта давлатда таълим-тарбия ва соғлиқни сақлаш тизимига эътибор Ўзбекистонимиздаги даражага кўтарилмаганини алоҳида таъкидлаш лозим. Бунинг исботини 2010 йилда ҳам давлат бюджетининг 50 фоиздан кўпроғи ушбу соҳаларни ривожлантиришга йўналтирилгани кўрсатиб турибди.

Таълим тизимининг сифатини ошириш, давлат таълим стандартларини такомиллаштириш, ўқув дастурлари ва адабиётлари сифатини яхшилаш, олий ва ўрта махсус таълим тизимидаги таълим йўналишлари ва мутахассисликларни бугунги кун талаблари нуқтаи назаридан кўриб чиқиш “Баркамол авлод йили”даги устувор вазифалардан бири қилиб белгиланмоқда.

Давлатимиз раҳбари қайд этганларидек, “Айни пайтда касб-ҳунар коллежлари ва олий ўқув юртларини битириб чиқаётган ёшларимиз эгаллаётган энг замонавий билим ва кўникмаларни амалда жорий этиши учун уларни кичик бизнес ва тадбиркорлик соҳасига жалб этиш масаласига принципиал аҳамият берилиши ва бу вазифа дастурда ўзининг муносиб ўрнини топиши даркор.”

Жорий йилдан бошлаб энг илғор, энг истиқболли илмий изланиш ва тадқиқотларни юртимизда ривожлантириш, илм даргоҳларини замонавий жиҳоз ва ускуналар билан таъминлаш, энг иқтидорли ва истеъдодли ёшларни бу ишларга сафарбар этиш мақсадида Фан ва технологияларни ривожлантириш ва мувофиқлаштириш қўмитаси қошида алоҳида фонд тузиш ва уни етарли валюта маблағлари билан таъминлаш кўзда тутилмоқда.

Шунингдек, жорий йилда ҳам ёш оилаларни қўллаб-қувватлаш, уларга ҳар томонлама кўмаклашиш давлатимиз ва жамиятимиз олдида турган биринчи галдаги вазифалардан бири қилиб қўйилмоқда.

Маълумки, миллий ва умумбашарий қадриятлар руҳида тарбияланган маънавий олами юксак ёшлар чин маънода эл-юртининг ишончи ва таянчи бўлади. Бу эса мураккаб ва таҳликали замонда фарзандларимизнинг онгини ва қалбини миллий хусусиятимизга ёт бўлган турли ахлоқсизликлардан, гиёҳвандликдан, четдан кириб келадиган “оммавий маданият” ниқобидаги таҳдид ва хатарлардан асрашга мунтазам эътибор беришни тақозо этади. Шу боисдан 2010 йилда ҳам маънавий-маърифий соҳани янада ривожлантириш доимий диққат-эътибордаги масала бўлиб қолаверади.

Бошқача қилиб айтганда, “Баркамол авлод йили” Давлат дастури ёш авлодни чинакам комил инсонлар этиб вояга етказишда шу пайтгача амалга оширилган эзгу ишларнинг давоми, айни пайтда келгусидаги улуғ ва улкан режаларнинг дебочаси бўлади.

Бахтиёр РИЗО

Конституциямизда инсон, унинг ҳуқуқи, шаъни энг олий қадрият сифатида тан олиниши ва инсон омили биринчи даражага кўтарилиши Бош Қомусимизнинг инсонпарварлик қудратидан далолат беради. Ана шундан келиб чиқиб, республикамизнинг барча соҳа, тармоқ, жабҳаларини бошқаришда зарур бўлган қонунлар ва ҳуқуқий ҳужжатлар Конституция нормаларига, руҳига, йўналишига мос ҳолда қабул қилинмоқда. Бир сўз билан айтганда, у мамлакатни демократик йўлдан ривожлантиришнинг ҳуқуқий кафолатидир. Яъни умуминсоний қадриятларга асосланган демократик ҳужжат десак ўринли бўлади.

Жамият фаровонлиги ҳамда тараққиёт кафолати

Асосий қонунимизнинг 60 га яқин моддаси фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларига бағишлангани фикримиз исботидир. Унинг мазмун-моҳиятида, аввало, инсон омили мавжуд бўлиб, унда энг олий қадрият сифатида инсон, унинг ҳаёти, шаъни, қадр-қиммати ва бошқа дахлсиз ҳуқуқлари эътироф этилган. Конституциямизда мамлакатимизда кўппартиявийлик тизими жорий этилгани акс эттирилган. Шунингдек, жамиятнинг иқтисодий негизларини бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этиши, барча мулк шаклларининг тенг ҳуқуқлиги ва ҳуқуқий жиҳатдан баробар муҳофаза этилиши, хусусий мулкнинг бошқа мулк шакллари каби дахлсизлиги ва давлат ҳимоясида экани эътироф этилган.

Мамлакатимизнинг давлат қурилиши тизимидаги талайгина ўзгаришлар ҳам Конституцияда ўз аксини топди. Шунингдек, Ўзбекистон Республикасида ижтимоий ҳаёт, сиёсий институтлар, мафкуралар ва фикрларнинг хилма-хиллиги асосида ривожланиши, ягона ҳукмрон мафкурадан ва фақат синфийликка асосланган тамойилдан воз кечилгани, умуминсоний қадриятларга таянган ҳолда ҳеч қайси мафкура давлат мафкураси бўлмаслиги, матбуот ва ахборот эркинлиги, цензурага йўл қўйилмаслик мустаҳкамланган.

Шу билан бирга Конституциямизнинг 31-моддасида барча учун виждон эркинлиги кафолатланади. Ҳар бир инсон хоҳлаган динга эътиқод қилиш ёки ҳеч қайси динга эътиқод қилмаслик ҳуқуқига эга экани, диний қарашларни мажбуран сингдиришга йўл қўйилмаслик мустаҳкамланди. Дин давлатдан ажратилган. Дунёдаги ривожланган демократик давлатларда ҳеч бир шахс, ҳеч бир фуқаро ўз ижтимоий шахсий ҳаётини, ўзининг ҳуқуқлари ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилишни Конституциясиз тасаввур қила олмайди. Сабаби, ҳар бир шахс кундалик ҳаётида Конституцияда белгилаб қўйилган ҳуқуқ ва эркинликларига бевосита мурожаат қилади ҳамда ушбу Асосий Қонунга ўзининг ҳуқуқ ва эркинликларини кафолатлаб берувчи олий юридик ҳужжат сифатида қарайди. Қонун устуворлиги таъминланган демократик жамиятда яшаётган ҳар бир шахс Конституциянинг мазмун-моҳиятини чуқур англаб олиши ҳамда шахсий ҳаётида учраб турадиган муаммоларни уни чуқур ўргангач, бартараф этиш мумкинлигини унутмаслиги зарур.

Ойбек ҒАНИЕВ,
Тошкент давлат юридик институти талабаси.

ҲУҚУҚ

ФУҚАРОЛАР МУРОЖААТИ ДОИМИЙ НАЗОРАТДА

Юртимизда инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини ҳимоя қилиш, аҳолининг ҳуқуқий онгини юксалтириш, демократик принцпларга асосланган ҳуқуқий ва адолатли жамиятни шакллантиришнинг асосий шарти сифатида фуқаролик жамиятининг Омбудсман, Инсон ҳуқуқлари бўйича миллий марказ, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Амалдаги қонун ҳужжатлари мониторинги институти, “Ижтимоий фикр” жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази каби институтлари ташкил этилиб, улар самарали фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги, Бош прокуратураси ва Ички ишлар вазирлигида инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бошқармалари ташкил этилиб, фуқароларнинг қонун ҳужжатларида белгиланган ҳуқуқлари давлат томонидан ҳимоя қилиниши кафолатланган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 27 августдаги “Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги фаолиятини янада такомиллаштиришга доир чора-тадбирлар тўғрисида”ги қарори билан Адлия вазирлиги таркибида ташкил этилган Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш бошқармаси ҳамда Қорақалпоғистон Республикаси Адлия вазирлиги, вилоятлар ва Тошкент шаҳар адлия бошқармаларида ташкил этилган шундай бўлимлар инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш борасидаги фаолиятини амалга оширишда бузилган ҳуқуқ ва эркинликларни таъминлайдиган бошқа органларнинг ваколатларини бекор қилмайди ва такрорламайди. Аксинча, фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини суддан ташқари ҳимоя қилиш бўйича мавжуд воситаларни тўлдиради.

Адлия идоралари томонидан ўзларига юклатилган инсон ҳуқуқлари ва эркинликларини ҳимоя қилиш соҳасидаги вазифалари билан бир қаторда фуқароларнинг Конституция ҳамда қонунларда мустаҳкамланган ҳуқуқ ва эркинликлари бузилгани тўғрисидаги мурожаатларини ҳар томонлама тўлиқ ўрганиб чиқишга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Фуқароларнинг мурожаатларини кўриб чиқиш жараёнида уларнинг ҳуқуқлари, эркинликлари ва қонуний манфаатлари бузилгани аниқланган тақдирда, уларни суд орқали тиклаш ҳамда қонун бузилишига йўл қўйган мансабдор шахсларга тақдимномалар киритиш чоралари кўрилмоқда. Фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари қўпол равишда бузилган ҳолларда эса, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар ёки судларга мансабдор шахсларни жиноий жавобгарликка тортиш тўғрисида таклифлар киритилмоқда. Хусусан, Самарқанд вилояти адлия бошқармаси томонидан маҳаллий давлат ҳокимияти ва бошқарув органларининг фуқаролар мурожаатларини кўриб чиқишда “Фуқаролар мурожаатлари тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳамда Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган қонун ҳужжатларига риоя қилиниши доимий равишда ўрганилиб, қонунларни бузган мансабдор шахсларга тегишли таъсир чоралари қўлланилмоқда.

Жумладан, аниқланган қонун бузилишларини бартараф этиш мақсадида ўтган йилда тегишли идораларга 66 та тақдимномалар киритилиб, ҳуқуқбузар шахсларни маъмурий жавобгарликка тортиш тўғрисида суд ва бошқа ваколатли органларга 7 та таклифлар киритилди. Кўрилган чоралар натижасида 9 нафар ҳуқуқбузар шахс маъмурий жавобгарликка, 119 нафар айбдор интизомий жавобгарликка тортилди. Давлат бошқаруви органлари ва бошқа идораларнинг 20 дан ортиқ қарор, буйруқ ва бошқа ҳужжатлари бекор қилинди ҳамда фуқароларга 347 млн. сўмдан ортиқ иш ҳақи, пенсия ва бошқа тўловлар ундириб берилди. Фуқаролар манфаатини кўзлаб киритилган 92 та даъво аризалари бўйича суд қарорлари асосида 46 млн. сўмдан ортиқ иш ҳақи ҳамда 3 млн. сўмга яқин моддий ва маънавий зарар ундирилди. Масалан, Иштихон туманининг “Кўктепа” маҳалласида яшовчи фуқаро Б.Кўшоқовнинг ишдан ғайриқонуний бўшатилгани тўғрисидаги мурожаатини кўриб чиқиш натижалари бўйича туман халқ таълими бўлимига қарашли 1-мактаб директори номига киритилган тақдимномага асосан мактаб директорининг 2008 йил 2 сентябрдаги Б.Кўшоқов билан тузилган меҳнат шартномасини бекор қилиш тўғрисидаги 1-сонли буйруғи бекор қилиниб, 2009 йил 11 февралдан у аввалги ишига тикланди.

Шуни таъкидлаш лозимки, юртимизда инсон ҳуқуқи ва манфаати ҳуқуқий ислоҳотларнинг устувор йўналиши этиб белгиланган. Қонун устуворлигини таъминлаш, фуқароларнинг ҳуқуқ, шунингдек, қонуний манфаатларини ҳимоя қилиш бундан кейин ҳам адлия идораларининг асосий вазифаси бўлиб қолаверади.

Абдиҳамид ТАМИҚАЕВ,
Самарқанд вилояти адлия бошқармаси бўлими бошлиғи.

Таҳририятга хатлар

Кўзларига ёш қалқди

Ҳамкасбим Абдумутал домла бир воқеани шундай ҳикоя қилганди: яқинда онаси оламдан ўтиб, ғамдан анча эзилиб қолган ўқувчим хомушлик билан савол бериб қолди:

— Қарзи бор одамнинг ўтиб кетган қариндошлари руҳига қилган дуоси ижобат бўлмас экан. Шу тўғрими?

— Ҳа, албатта.

— Анча йил олдин синфимизда битта партанинг устида қолиб кетган ручкани топиб олгандим. Қарасам, бир томони сариқ, бир томони қизил ёзадиганидан. Ҳеч кимга индамай сумкамга солгандим. Аксига олиб, ҳеч ким ручка йўқотдим, демади. Шу ҳам ўғриликка кирадими?

— Ҳа, киради.

— Энди нима қиламан? Орадан анча вақт ўтган бўлса, эгасини топа олмайман-ку!?

— Бугун ўшандай ручка сотувда қанча турса, шунча пулни “қарзимдан қутулиш учун” деган ният билан бирор муҳтож одамга берсанг бўлаверади.

Бечора ўқувчи роса чўкиб кетган экан. Ўйлантираётган муаммосининг ечими топилганини эшитгач, бирпасда чеҳрасидаги ғам-андуҳ тарқалди. Кўзларига билинар-билинмас ёш қалқди.

Турсунали ЮСУПОВ
Риштон тумани.

Ватан тупроғи

Яқинда бир воқеанинг гувоҳи бўлдим. Кўча четидаги йўлакда беш-олти йигит қур олиб туришар, ўтган-кетган йўловчига гап отиб қўйишарди. Улардан бири ўтиб бораётган қизга эргашди.

— Яхши қиз, сизда Ватан тупроғи борми?

Қиз шу заҳоти, ўйлаб ўтирмай: — Йўқол-е! — деди-да, нари кетди.

— Сизда Ватан тупроғи борми? — бошқа қизни гапга тутишди улар бирпасдан кейин.

— Гуля, Гуличка, — ҳамроҳини илдамроқ юришга ундади қиз, — ҳаво етишмаяпти.

Сал соддароқ эканми, “Нима у?” — деб сўради қизлардан бири ҳеч нарсани англолмай.

— Наҳотки Ватан тупроғини билмасангиз?.. Боболардан қолган, бизлардан ҳам қолади.

— Билмадим. Йўлимни тўсманг!

— Билмасангиз, билиб қўйинг! Мана бу — Ватан тупроғи...

Йигит чўнтагидан носхалтасини олди... Қизлар билан танишишнинг бу антиқа усулига маҳлиё бўлиб қолган эканман, устимга муздек сув қуйиб юборишгандек бўлди.

Хорижда истиқомат қилаётган ўзбеклар хонадонида меҳмон бўлган бир танишим ўз таассуротларини кўзида ёш билан айтиб берганди: “Чет элдаги ватандошимиз уни ижодхонаси томон бошларкан, кираверишда эшик тепасига осиб қўйилган кафтдек туморни кўзига суртди-да, сўнг ичкарига қадам босди. Разм солиб қарасам, унга заррин иплар билан “Ватан тупроғи” деб ёзилган эди. Суриштирсам, бу одам қатағон йилларида Ватандан чиқиб кетаётганида олган бир сиқим тупроғини шунча йиллардан буён кўз қорачиғидек асраб келаркан”.

Бугун энг олий туйғуларни эрмак қилаётган юқоридаги каби айрим ёшларни кўриб, гарчи улар камчиликни ташкил этса-да, ачиниб кетдим.

Сарвар ТЎРАЕВ
Тошкент шаҳри.

Қўғирчоқ ва маънавият

Бола тарбияси ва унинг маънан баркамол бўлиб вояга етишида улар ўйнайдиган ўйинчоқларнинг ўзига хос ўрни бор. Боиси, улар болаларнинг характери шаклланишида муҳим ҳисобланади. Аммо энг ташвишланарлиси, болаларнинг севимли ўйинчоқлари бўлган тўппонча, пичоқ, автомат каби ҳар хил жанг қуроллари компьютерлаштирилди. Бугун виртуал оламдаги “жонланган” ўйинчоқлар ёш болаларнинг онгини заҳарламоқда.

Ёш қизалоқларнинг кийимларига назар ташлаганимизда ҳам уларнинг “барби” қўғирчоғидек (лямка, шим, тор шортиклар) кийиниб, унга тақлид қилишаётганини сезиш қийин эмас.

Статистик маълумотларга қараганда, ўтган йили дунёда порнографик суратлар ва фильмлар тарқатадиган сайтлар 100 млрд. доллардан зиёд даромад олган. Бу сумма ўргатиш, ўқитиш дастурлари тарқатадиган расмий сайтлар даромадидан тўрт-беш баробар ортиқдир. Порнографик сайтлардан фойдаланадиган ёшларнинг аксарияти 12-17 ёшли ўсмирлар экани эса жуда ташвишланарлидир.

Ҳар қандай моддий неъматлар билан савдо қилувчилар бозори мавсумий бўлади. Бироқ компьютер ўйинлари бозори мавсум танламайди. Ушбу таҳликали ҳолатларнинг олдини олиш учун оила, мактаб, маҳалла бир ёқадан бош чиқариб курашмоғи лозим.

Мухтор СУЛАЙМОНОВ
Қўқон шаҳри.

САБОҚ

МУХБИР ҚАЙСИ ФАЗИЛАТЛАРГА ЭГА БЎЛМОҒИ ЗАРУР?

Таниқли журналист Фармон Тошев муштарийларга жуда яхши таниш. Яқинда пойтахтимиздаги "Тафаккур" нашриётида публицист адибнинг "Мен англаган ҳақиқат", "Мухбирлик сабоқлари" номли китоблари нашр этилди. Ундан муаллифнинг турли йилларда мамлакатимиздаги газета ва журналларда чоп этилган мақолалари, давр руҳини, муаммолари ва ютуқларини ўзига жо этган публицистик чиқишлари, фалсафий мушоҳадалари ва қайдлари ўрин олган. Айтиш жоизки, бу мақолаларнинг анчагинаси "Hurriyat" газетасида ҳам чоп этилган. Улар, аввало, матбуот ҳақида, соҳанинг шарафли ва залворли меҳнати ҳамда назариядан кўра амалиёт тўғрисида экани билан ҳам аҳамиятлидир.

Қуйида "Мухбирлик сабоқлари" китобидан ўрин олган "Мухбир қайси фазилатларга эга бўлмоғи зарур?" деб номланган мақолани эътиборингизга ҳавола этаяпмиз. Тажрибали журналист англаган ҳақиқат ва йиллар тажрибасини ўзига сингдирган журналистика сабоқлари ҳақидаги бу кузатувлар, айниқса, мухбирлик касбини эндигина бошлаган ёки келажакда журналист бўлишни орзу қилаётган ёшларга асқотади, деган умиддамиз.

1. ҚИЗИҚУВЧАНЛИК

Айтайлик, бирор хўжаликдан иқтисодий мавзуда мақола ёзиш керак. Нафақат хўжалик бўйича, балки ҳар битта фермер фаолияти юзасидан маълумот олинг. Иложи бўлса, бирорта хонадон даромадини ўрганинг. Деҳқонларнинг китоб, газета ўқиши, телевизор кўриши, маданий тадбирларда қатнашишини сўраб олинг. Ён дафтарга ҳар бир суҳбатдош ҳақида кўпроқ маълумот йиғинг.

Бир латифа эшитгандим. Идора раҳбари ҳисобчи олмоқчи бўлибди. Иккита даъвогар бор экан. Аввал биринчисини вокзалга юборибди.

— Мана паспорт, пул. Тошкентга эрталабки поездга чипта олиб кел.

Йигит ярим соатда қайтиб келибди.

— Хўжайин, ўша поездга чипта йўқ экан. Бир танишим бор эди. У ҳам ҳал қила олмади.

Раҳбар ўша топшириқ билан иккинчи йигитни юборибди. У ҳам ярим соатда қайтиб келибди.

— Чипта ҳақиқатдан ҳам йўқ экан. Етти ярimда иккинчи, саккиз яримда учинчи поезд бор экан. Биринчиси Тошкентга ўн икки яримда, иккинчиси эса бир яримда етиб боради. Чипта нархи оддий вагонга 10 минг сўм, купега 13 минг сўм. Ҳар эҳтимолга қарши, иккинчи поездга купе вагонга битта чипта брон қилиб келдим.

Раҳбар шу йигитни ишга олибди. Менимча, бу усулни журналистикада ҳам қўлласа бўлади.

Бизда Сулаймон Ҳусаинов деган мухбир ишлаган. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист. Ҳозир нафақада. Бирор туманга бориб келса, ўша ердан бир ой давомида турли мавзулардаги мақолалари чиқиб турарди. Бугунги кунда Акрам Ҳайдаров, Манноб Ибодуллаев сингари ҳамкасбларимизда ҳам шу хислатни кўраман.

2. ТАДБИРНИНГ АСЛ МАҚСАДИНИ АНГЛАБ ОЛИШ. БУНИ ЗУККОЛИК ДЕСАК ҲАМ БЎЛАДИ

Кўпинча тележурналистлар анжуман бошидаёқ интервью олиб, бир-икки дақиқалик лавҳа тушириб, жўнаб қолишади. Аммо газетачиликда бундай усул ярамайди. "Пресс-релиз" ўз йўлига. Лекин мухбир ҳамманинг гапини эшитиши, атрофдагиларнинг мулоҳазасини билиши шарт. Сўзга чиқувчилар урғу берган муаммони ажратиб олиши ва уни шарҳлаши даркор.

3. МАВЗУГА ОИД КИТОБ, ҚЎЛЛАНМА ВА МАҚОЛАЛАРНИ ЎҚИБ ЧИҚИШ, МУТОЛААДАН ЭРИНМАСЛИК

Бу иш қийин эмас. Фақат сабр-қаноат, иштиёқ керак. Масалан, мен халқ мақоллари, энциклопедия ва ҳатто шеърий китобларни мунтазам ўқиб бораман. Бадиий асарлардаги айрим лавҳа, ибораларни мақолага сингдиришга интиламан. Гоҳида улардан яхшигина сарлавҳа ҳам чиқади.

Масалан:

а) "Жаннат қидирганлар"

ёхуд замонавий муҳожирларнинг аянчли қисмати хусусида;

б) "Сенга инсоф берсин, учинчи одам"

ғийбатга берилган эркакларга деганларим;

в) "Бойлар ҳам йиғлайди"

уларни оқибатсиз фарзандлари шу кўйга солаётир;

г) "Оларда кирар жоним, берарда чиқар жоним"

ёки коммунал тўловдан қочиб юрганлар кимлар?

"Айтгил, дўстим, нима қилдик Ватан учун?", "Биз нечун севамиз Ўзбекистонни?", "Бирни кўриб фикр қил, мингни кўриб шукур" сингари иборалар айрим доимий саҳифаларнинг шиорига айланиб улгурди.

4. ХОЛИСЛИК

Халқ нақлида "Жаҳл чиқса — ақл қочар" деб бежиз айтилмаган. Нимани ёки кимнидир ёмон кўрганимиз, яхши муомалада бўлмагани учун танқид қилиш ярамайди. Ва яна айнан илтимос ёки бировнинг илтимоси учун мақтов ёки танқидий мақола ҳам обрў келтирмайди.

Менимча, мухбир ўзи яшаб турган ҳудуд ҳақида камроқ ёзгани маъқул. Мақтовда ҳам, танқидда ҳам ортиқча эҳтиросга берилиши табиий.

5. ЖУРНАЛИСТ ЭТИКАСИ

Бу нарса блокнот, ручка, диктофон, имкон борича фотоаппарат олиб чиқишдан бошланади. Агар борган идорангиз раҳбарига яхши салом-аликдан сўнг йўлланма ёки саволномани кўрсатсангиз, ишингиз осон кечади.

Яшириб нима қиламиз, айрим ҳамкасбларимиз ҳоким ёки назоратчига ўхшаб тутади ўзини бундай ҳолларда. Ёки аксинча, мулоқотда ташаббусни суҳбатдошига бериб қўйиш, яъни қаҳрамонингизнинг оғзидан чиққанини ёзиш ҳам маъқул иш эмас.

Танқид ёзмоқчи бўлсангиз ҳам муомалани яхши қилинг. Иложи борича, қаҳрамонингиз ёки идора раҳбари билан учрашиш юзасидан аввалдан келишиб олинг — уялиб қолмайсиз. Унутмангки, уларнинг Сиздан бошқа ташвишлари ҳам бор.

Пухта мухбир ҳар бир хулосани ҳужжат билан асослаб олади. Ҳатто оддий маълумотномага ҳам имзо чектириб олинг.

Мухбир ҳар қандай таҳлил, суҳбатни жойида қилмоғи лозим. Қаҳрамон ёки раҳбарни, мақолага тегишли одамларни кабинетга чақиришдан тийилинг. Бундай ҳуқуқ сизда йўқ. Бундай ҳолатда Сиз аҳолининг матбуотга бўлган ҳурматини тушириб қўясиз.

Эсингизда сақланг: ким бўлишидан қатъи назар, Сизга "мурувват" кўрсатган ёки илтимос қилган одам бу гапни, албатта, кимгадир айтади. "Илтимос, ёрдам берингизлар, харажатларингизни кўтараман" деган гап бизнинг фаолиятга мутлақо тўғри келмайди.

Асабингиз қақшаган чоғда ҳам "Ҳали кўрасиз!" қабилидаги фикрдан йироқ юринг.

6. МУАЛЛИФ БИЛАН ИШЛАШ

Газетани газета қиладиган бу — муаллифлар. Улар доираси қанча кенгайса, яхши мақола шунча кўпаяди. Тахминий ҳисоб-китобимга кўра, 30 нафар муштарийнинг биттаси, албатта, таҳририятга хат ёзиб туради.

Аввало, ўзингизга бириктирилган йўналиш бўйича малакали мутахассислар рўйхатини тузинг. Уларга мавзулар бериб кўринг. Ёза оладиганлари ажралиб қолади. Ана ўшалар билан деярли ҳар ойда учрашишга ёки мулоқотда бўлишга интилинг. Яхши мақоласи чиққанда табриклаб қўйинг. Маъмурият олдига уларни рағбатлантириш масаласини қўйишдан тортинманг.

7. ҲАМКАСБНИ ҲУРМАТ ҚИЛИШ

Бу жуда муҳим. Рақобат деганда фақат курашишни тушунманг. Бирга ишлайсизми, бошқа жамоаданми, қатъи назар, ҳамкасбларнинг яхши жиҳатларидан ибрат олинг. Ўшалардай ёзишга интилинг. Кўнглингизга маъқул тушган мақолалар ҳақида муаллифга ширин гап айтинг. Қайтар дунё: худди шу муносабатни Сизга ҳам қилишади.

Фармон ТОШЕВ,
Самарқанд вилоят "Зарафшон" газетаси бош муҳаррири.

АВВАЛИ

Бир қўқондлик толиби илмнинг хати

1890 нчи йилда 23 нчи март ойинда Тошканд шаҳридаги подшоҳлик мадраса, йаъни ўғул болалар ўқуйдурғон гимназийанинг бошлиғи ижозати бирлан қўқондлик камина Зокиржон Фурқат ва Ҳожи Зуҳур ул гимназийани кўруб тамошо қилдуқ. Дафъатан ул жаноб мазкурнинг таклифлари илан гимназийаға кириб омонлашиб марҳамат айлаб ўзлари йўл бошлаб сабиқан илм (илгариги илм) хосийати бирлан бино бўлғон ҳикматхонадағи асбобларни кўрсатди. Анинг тамошосида бизларға кўб ҳайратлар йузланди ва ақлимиз лол бўлди. Густоҳлиқ йузидин баъзи асбоб ва ашйоларни сўрадук. Ҳақиқатни байон қилиб тушунтирдилар. Амо ҳама асбоб ҳикматлар батафсил сўрамоққа мазкур жанобдин ибо қилдуқ. Андин чиқиб дарсхоналарни тамошо қилдуқ. Аввалғи кирган дарсхонамизда йунон тилида илм ўқуб турғон болаларни кўрдук. Андин кейин кўрулгон дарсхонада лотин тилида ўқурлар экан. Андин кейин бир дарсхонада ўрус тилида илм таҳсил қилурлар экан. Ва йана бир дарсхонада немис тилида илм таҳсил қилурлар экан. Ва йана бир дарсхонада жаҳоннома (география) илмини таҳсил қилурлар экан. Ул мадрасада ҳама дарсхона тўқуздур. Мазкур шогирдларнинг зеҳнини очмоққа дарсхоналарға батадриж интиқол (ўтиш) қилдуруб таълим берурлар эканлар. Бу хусусда афсус қилдуққи бизни ўткан хонларимиз бу тариқа илм ва низомға кушиш (ҳаракат) қилдурсалар эрди то бу дам халқимиз кўб илмдин баҳраманд бўлуб эрди. Бу бобда бирмунча калом назм риштасиға тортилди.

"Туркистон вилоятининг газети"
11 април 1890 йил.

Нашрга тайёрловчи:
Аъзам УМАР

TURON BANK

ОЧИҚ АКЦИЯДОРЛИК ТИЖОРАТ
"ТУРОН" БАНК

муқаддас заминимиз ҳимоячиларини

14 январь — Ватан ҳимоячилари куни

БИЛАН САМИМИЙ МУБОРАКБОД ЭТАДИ.

БАЙРАМ МУНОСАБАТИ БИЛАН ЮҚОРИ ФОИЗ ОЛИШНИ ИСТАГАН КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАР РАҲБАРЛАРИГА

вақтинча бўш турган маблағларни "ТУРОН" банкнинг юқори ликвидли активлари билан кафолатланган депозит сертификатларига жойлаштириш имконини беради.
Бу орқали Сиз ўз маблағларингизни юқори фоизли даромад манбаига айлантиришингиз ҳамда ушбу қимматли қоғозлардан қўшимча молиявий инструмент сифатида самарали фойдаланишингиз мумкин.

ЮРИДИК ШАХСЛАР УЧУН ДЕПОЗИТ СЕРТИФИКАТЛАРИНИ ҚУЙИДАГИ ШАРТЛАР АСОСИДА ТАКЛИФ ЭТАДИ:

Муддати	Номинал	Фоиз ставкаси %да (йиллик)
8 ойга	50 000 000	13
	100 000 000	
14 ойга	50 000 000	14
	100 000 000	
36 ойга	100 000 000	15

Қўшимча маълумотларни (+998 71) 244-12-74, 244-25-81 телефонлари ёки www.turonbank.uz сайти орқали олишингиз мумкин.

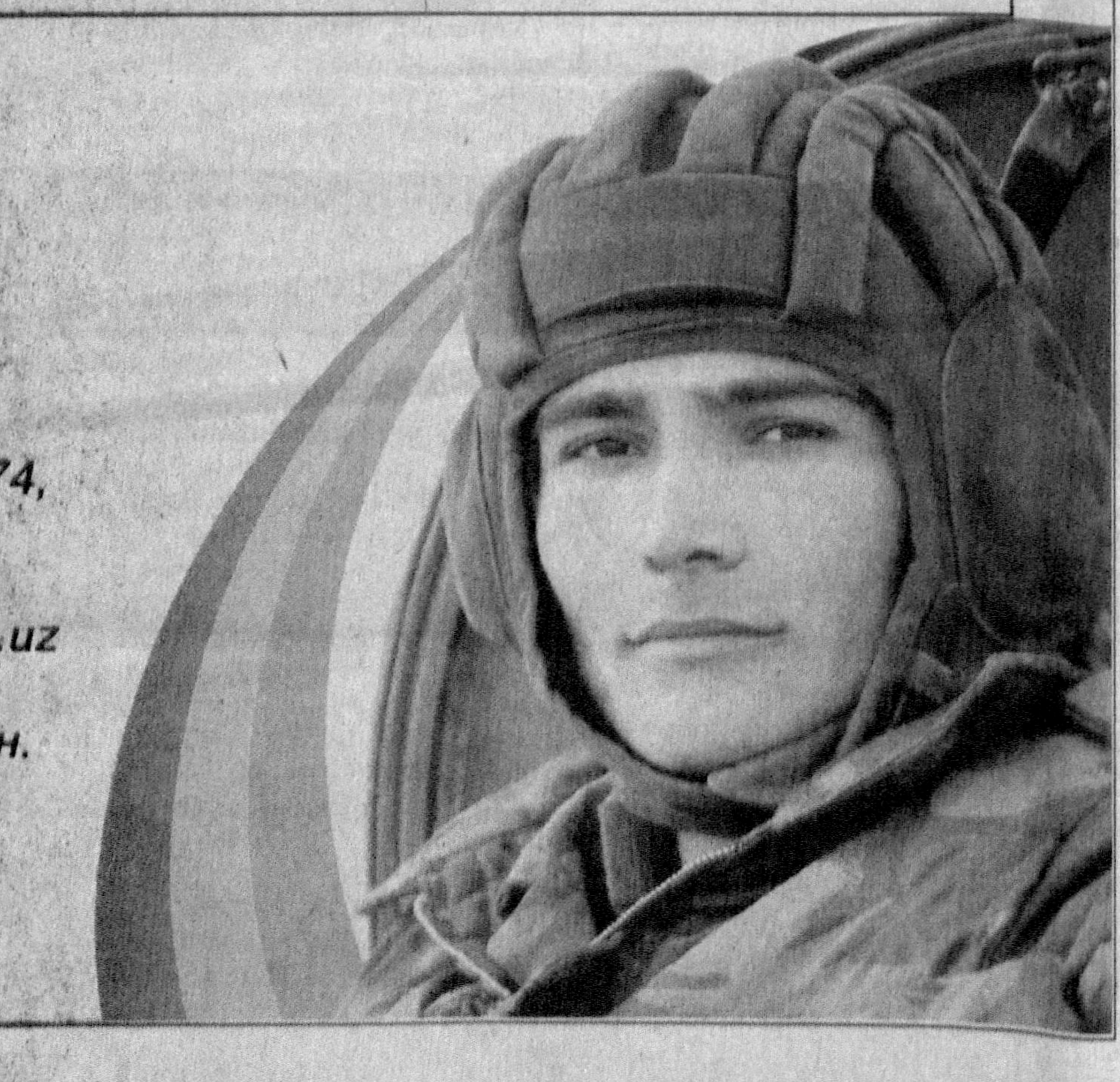

Бойсун тумани маиший хизмат кўрсатиш касб-ҳунар коллежи жамоаси

14 январь— Ватан ҳимоячилари куни билан юртимиз сарҳадларида хизмат бурчларини мардонавор ўтаётган барча ҳарбийларни қизғин табриклайди. Хонадонларидан файзу барака, хотиржамлик аримаслигини тилайди.

Юртимиз тинч, осмонимиз мусаффо бўлсин!

МАЪНАВИЯТ

ТАБИАТ ВА ИНСОН

КОРИЗ — ХАЛҚ ЗАКОВАТИ МАҲСУЛИ

Ғаллаорол туманида булоқ сўзи асосида яратилган номлар анчагина: Қашқабулоқ, Булоқбоши, Кўкбулоқ, Узунбулоқ, Зарбулоқ, Авлиёбулоқ, Совуқбулоқ, Тошбулоқ, Терсбулоқ... Бу номлар шунчаки булоқларга нисбатан айтилмайди, балки ҳудуддаги қишлоқлар, хўжаликлар шундай аталади. Сўзларнинг моҳияти туман аҳолисининг турмуш тарзи билан боғлиқ.

Бу ерда сувга, хусусан, булоқларга эҳтиёж катта. Ғалланинг асосий қисми лалми жойларда етиштирилади. Аҳоли экинини суғоришда, қолаверса, ичимлик суви сифатида асосан булоқларга суянади. Туманда сув жуда қадрли. Шоди Мусулмонов, Тўйчи Худоёров сингари раҳбарларнинг замонавий каналлар қазилишига бош-қош бўлиб, аввал лалми бўлган майдонларни суғорганини эл дуо қилиб эслашининг сабаби ҳам шунда!

Шу ўринда Қайроқчи деган жойда чиқадиган булоқ сувини қирлар, адирлар орқали ҳовлисига келтириб, боғ яратган Абдужалил ака Темировнинг номини ҳам тилга олмоқ жоиз. Абдужалил ака тоғ ён бағирларига беҳуда сингаётган обиҳаётдан боғ яратишга фойдалана билди.

Ғўбдинсойда 10 гектарлик боғ яратган Соат Ирисбоевни ҳам унутиб бўлмайди. Уруш ва меҳнат фахрийси, 70 ёшли отахон булоқ сувини тўплаб, тоғ бағрида мўъжазгина сув омбори қурди. У куз ва қиш ойларида булоқларнинг сувини тўплаб, суғориш керак бўлган пайтда уни янги экилган ниҳолларнинг илдизига йўллади. Шундай қилиб, каттагина боғ юзага келди. Ҳозирда бу боғда "Қизил китоб"га кирган ўсимликлар етиштирилмоқда. Боғнинг атрофи ўралган, чорва моллари томонидан пайҳон этилишига йўл қўйилмайди. Мақсад сувнинг ҳар томчисига эҳтиёж кучайган, сув билан боғлиқ бўлган экологик муаммолар юзага келган даврда обиҳаётга бўлган муносабатимизни ижобий томонга ўзгартиришга даъват этишдан иборат.

Сувни ифлослантираётган, ичимлик сувини маиший эҳтиёжларига ишлатаётган одамларни сергаклантирувчи баъзи маълумотларни эслаш фойдадан холи бўлмас. Масалага жаҳон миқёсида қарайдиган бўлсак, ҳозирги кунда сайёрамизнинг 30 фоиздан ортиқ аҳолиси тўйиб сув ичмаётгани бизни бефарқ қолдирмайди. Худога шукур, республикамизда бундай муаммо йўқ. Аммо "муаммо йўқ экан-у", — деб тоза сувни ифлослантираверишь ҳам инсофдан эмас. Халқимиз азалдан тўрт унсурнинг бири бўлган сувга жуда катта меҳр ва эътибор билан қараган. "Дарёнинг ёқасида бўлсанг ҳам сувни исроф қилма!" деган ўгит ҳам фикримизнинг исботидир.

Халқимиз сувни азал-азалдан жуда қадрлаган. Айниқса, кориз қудуқларини ўйлаб топганларнинг ақлий салоҳиятига қойил қолмасликнинг иложи йўқ. Бу ихтиронинг тарихий излари тумандаги "Кориз қудуқ" қишлоғида ҳали ҳам мавжуд. Туман марказидан 60-70 километр узоқликдаги кенгликларда бу иншоотларнинг бундан 3-4 аср илгари бунёд этилгани кишини ҳайратга солади. Бундан анча йиллар илгари аждодларимизнинг бундай сув йўлларини ихтиро қилганини меҳнат фахрийси Хидирбой Маматқулов шундай изоҳлайди:

— Янтоқ яхши ўсган ер тубида, албатта, сув кўп бўлади. Ана шу сув илдизи 40-50 метр чуқурликкача кетадиган янтоқнинг яшаши учун озуқа бўлганини ота-боболаримиз яхши билишган. Улар қир ён бағридан пастликка қараб, қатор қудуқлар ковлашган. 10-15 та қудуқ ковлангач, охирги қудуқдан сув равон оқа бошлаган. Аждодларимиз шу сув ёрдамида уй-жой қуришган, деҳқончилик қилишган, чорва молларини боқишган. Ҳозирда 1,5-2 минг аҳоли яшаётган мазкур қишлоқ шу йўсинда вужудга келган. Бу ерда яшовчилар сувни асрашни, авайлашни яхши билишади.

Нақ даштнинг ўртасидаги ям-яшил қишлоқнинг нигоҳингизни яшнатиши чиндан ҳам ҳайратланарли ҳолат. Чанқоғингизни босиш учун бир коса муздай сув муҳайё!.. "Кориз қудуқ"даги мактаб ўқитувчиси Бахтиёр Шакарбоев халқимизнинг осори-атиқаларига, кашфиётларига жуда қизиқади, уларга оид материалларни ўқиб-ўрганишдан чарчамайди.

— Кориз бир неча қудуқни бирлаштириш дегани, — дея гап бошлади у. — Биринчи қудуқда тўпланган сув босим остида пастдаги иккинчи қудуққа оқиб келади. Кейин учинчисига, тўртинчисига ва ҳоказо!.. Бизга ҳаёт учун зарур бўлган шундай иншоотларни мерос қилиб қолдирган аждодларимиз заковатига қойил қолмасликнинг иложи йўқ.

Бу мақолани ёзишдан асл мақсадимиз сувнинг тенгсиз неъмат эканини таъкидлашдир. У қудуқда бўладими, дарёлар-у, ариқлардами ёхуд коризлардами, унинг софлигига раҳна солмаслик лозим. Зотан, табиатнинг ушбу буюк инъоми тириклигимиз манбаи сифатида ҳамиша қадрланмоғи керак.

Пардабой ТОЖИБОЕВ

СУҲБАТ

Кўпларга ибрат бўлгулик ҳаёт йўлини босиб ўтган инсон — Ўзбекистон Республикаси Фанлар академиясининг академиги, Ўзбекистон Республикаси фан арбоби, физика-математика фанлари доктори, профессор Назар Тўраев билан суҳбатлашишни анчадан бери ният қилган эдим. Домлани йўқлаб, Ўзбекистон Фанлар академиясининг Илмий-ўқув марказига борганимда, у киши дастлаб газета учун суҳбатлашишни нокамтарлик бўлар, дея унамадилар. Аммо болалик хотираларини эслатувчи савол берганимда самимийлик билан гурунглаша кетдилар:

— Ҳа, болалик энг беғубор, энг маъсум дамлар. Менинг гўдаклик чоғларим Сурхон воҳасининг Денов туманидаги сўлимгина Чуқур қишлоғида ўтган. Қишлоқ жойларда одамлар ёз бўйи, ҳатто октябрь ойигача ҳовлидаги супада ётишади. Мен ҳам қоронғи тунда осмонга тикилганча ётарканман, табиатдаги ҳодисаларни, юлдузларнинг учиши, уларнинг сони қанчалигини билишга жуда қизиқар эдим. Наҳотки бир жойда етти, саккиз, ўнта юлдуз ғуж бўлиб турса-ю, тўқнашиб ё ажралиб кетмаса? Улар биздан қанча узоқликда жойлашган ўзи? Осмоннинг туби борми? Шу каби саволлар мени тинч қўймасди, улар ҳақида отам билан баҳслашардим. Ундан кўп нарсаларни ўрганар эдим. Мактабнинг юқори синфларига ўтганимда эса табиат ҳодисалари ҳақида илмий маълумотларга эга бўла бошладим.

Мактабни битиргач, Самарқанд давлат университетининг физика бўлимига ўқишга кирдим. Охирги босқич талабаси бўлганимда академик Убай Орипов университет талабалари билан учрашув ўтказди ва у киши менга Фанлар академияси Ядро физика институтида таҳсил олишни давом эттиришимни маслаҳат бердилар. Менинг илмий фаолиятим ана шу ерда бошланди, десам, хато бўлмас.

— Домла, сизнинг илмий ишларингизни нафақат юртимиздаги, балки дунёнинг бир қатор мамлакатларидаги физиклар ҳам яхши билишади. Аммо ҳамма ҳам "Тўраев назарияси", "Тўраев эффектлари" каби ибораларнинг ва сиз яратган бошқа янгиликларнинг мазмун-моҳиятини тўлиқ англаб етавермайди. Шу боис баъзи илмий ишларингизни халқчил тилда баён қилсангиз.

— Биринчи илмий мақолам атом зарралари ва ионларнинг қаттиқ жисм сиртларида сочилиши назарияси ҳақида бўлиб, буни электроника фани оламида "Тўраев назарияси" деб аташади. Сизга жўнгина тушунтириб берай. Тасаввур қилинг, коинотда космик кемалар, сунъий йўлдошлар учиб юрибди. Уларнинг парвози давомида сиртига қуёшдан ва бошқа учиб юрувчи объектлардан тарқаладиган бир қанча заррачалар урилади. Бу эса кеманинг устки қисми емирилиши ёки қизиб кетишига олиб келади. Натижада космик кема узоқ парвоз қила олмайди. Бундай заррачаларнинг таъсирини камайтириш учун эса космик кемаларнинг сиртини ўта қаттиқ жисмлардан, қўшимча атом оқимлари билан зичлаштирилган материаллардан яратиш зарур. Учиш мосламаларининг сиртида қанчалик мустаҳкам қатлам ҳосил қилинса, уларнинг учиш муддати шунчалик узоқроқ ва ишончли бўлади. Менинг шогирдларим билан бажарган илмий ишларимнинг бир йўналиши сиртларнинг атом заррачалари таъсирида емирилиши(чангланиши)ни назарий асослашга қаратилган бўлса, иккинчи йўналиши қаттиқ жисмларнинг сиртларига бегона атомлар заррачаларини киритиб, бу сиртларнинг чангланиш даражаларини назарий жиҳатдан тадқиқ қилишга бағишланган.

— Бундан ташқари, қишлоқ хўжалиги ва тиббиётга алоқадор илмий ишларингиз ҳақида ҳам ўқиган эдик. Умуман, шулар хусусида ҳам маълумот берсангиз.

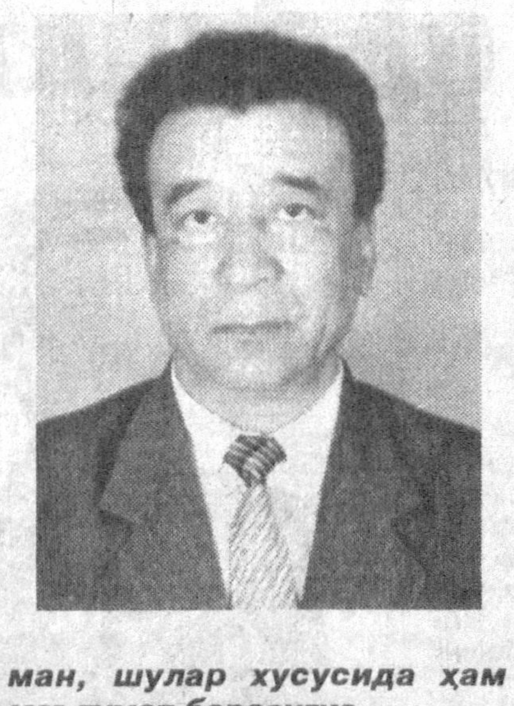

— Шогирдларим билан бирга физика фани ютуқларини қишлоқ хўжалигига татбиқ этиш устида иш олиб бордик ва маълум даражада муваффақиятга эришдик: лазер нурлари ёрдамида пахта ҳосилдорлигини ошириш усулини, яъни нур берувчи лазер қурилмани яратдик. Чигитни экиш олдидан нурлантиришнинг иқтисодий самарадорлиги анча юқори бўлади. Мисол учун, оддий ҳолатда Аш-25 навли ғўзанинг бўйи 90,5 см. бўлса, нурлантирилганда унинг бўйи 91,6 см.дан 94,3 см.гача боради. Нурланиш муддати ва усулига қараб, ғўзанинг Аш-25 нави бўйича ҳар гектар майдондан 8-10 фоизгача қўшимча ҳосил олиш мумкинлиги аниқланди.

Маълумки, йоднинг аҳамияти озиқ-овқат саноатида, айниқса, тиббиётда жуда муҳимдир. Шунинг ўзиёқ йод олиш масаласи нақадар долзарблигини кўрсатмоқда. Илмий тадқиқотларимиз натижасида Сурхондарё вилоятининг Хаудаг, Учқизил ва Кокайти каби ҳудудларидаги нефть қазиб олинган қудуқлардан чиқаётган сув таркибида йод ва унинг турли хил бирикмалари борлиги аниқланди. Махсус мослама яратилиб, Хаудагда кичик завод қурилди. Натижа эса ёмон бўлмади. Бу ерда йилига 1-1,5 тонна йод бирикмалари ажратиб олишга эришилди. Яна бир гап. Ушбу сувлар таркибидан бемалол катта миқдордаги экологик тоза ош тузини ҳам олса бўлади. Бундай кичик технологияларни янада кўпайтириб, юртимиздаги бошқа йод сақловчи ер ости табиий сув манбаларидан ҳам йод, бром ёки ош тузи ажратиб олиш имкони бор.

— Сиз катта ҳаётий тажрибага эга бўлган инсон ва етук олим сифатида илм йўлини танлаган бугунги ёшларга қандай истакларингиз бор?

— Юртимиз олимлари шўролар даврида марказнинг рухсатисиз бирорта янги мавзу ёки техникавий яратувчанлик ишларига қўл ура олмасди. Ҳатто юртимиздаги Фанлар академияси институтлари ҳар йили бирор мавзуга қўл уришдан аввал рухсат олиш учун собиқ иттифоқ Фанлар академияси ҳамда турли идораларга ялиниб-ёлворарди. Бугун эса, минг шукрки, юртимиз мустақил. Президентимизнинг бевосита раҳбарлигида илм-фанга катта эътибор берилаяпти. Илм ўрганаман, илмий изланишлар олиб бораман, деган одамга барча имкониятлар муҳайё. Баъзан бугунги навқирон авлодга қараб туриб, шоирнинг: "О, сенинг ёшлигинг менда бўлсайди", деган сўзларини айтгим келади. Уларга ҳавас қиламан. Фанда ҳали қилиниши лозим бўлган ишлар кўп. Илм йўлидаги ёшларга истагим, бор куч-ғайратларини сафарбар қилиб, юртимиз, халқимиз, бутун инсоният учун фойдали бўлган илмий тадқиқотлар билан шуғулланишсин. Мустақил фикрлаб, сидқидилдан меҳнат қилишсин. Ҳалол меҳнат эса, албатта, эътирофга сазовор бўлади.

ОЛИМЛИК — ЕТУКЛИК ДЕМАК

Ситора ТОЖИДДИНОВА суҳбатлашди.

МУЛОҲАЗА

ТАРБИЯДА ҲИКМАТ КЎП

Ишдан қайтишингиз билан фарзандингиз истиқболингизга чиқади. Сизни кутган эмасми, кўришар-кўришмас саволларга тутади. Болангиз бераётган саволлар унинг хаёлот оламидек кенг ва ранг-баранг. Мактабда муаллимидан эшитган-у, аммо мағзини чақа олмаётган янги билимлар унга тинчлик бермайди, ён-атрофида кечаётган турфа ҳодисалар синоатига тезроқ етишга интилади. Тонгда қуёш чиқиши, намозшомда эса яна ўз ётоғига кириши, тунда қуёшнинг ўрнини билинтирмай дегандек, осмонда оймомонинг пайдо бўлиши...

Булар сиз учун кундалик оддий воқеликка айланиб улгурган. Шунданми, фарзандингизнинг ана шу ҳодисалар нима учун рўй бериши ҳақидаги жўн саволига ҳам жавоб бергингиз келмайди. Гоҳида билмаганингиздан, гоҳида эса истамаганингиздан жажжи "билимдон"нинг сўровларини эътиборсиз қолдирасиз. "Қўй, болам, нима қиласан, бошингни қотириб, ундан кўра, мультфильм томоша қил", — дейсиз тезроқ унинг хархашаларидан халос бўлиш ниятида. Ёки "Бор, онангдан сўра, айтиб беради", — дея ошхонада уймалашаётган аёлингиз ёнига юборасиз.

Кун бўйи хаёлингизни банд этган иш, рўзғор ташвишлари, тирикчилик сабабми, фарзандингизнинг билишга бўлган иштиёқини сезмайсиз. Ота-онасини турфа саволларга кўмиб ташлаган, аммо бирорта ҳам жўяли жавоб ололмаган "кичкина донишманд"нинг кўзларида ёниб турган учқун аста-секин сўнаётганига эътибор ҳам қилмайсиз.

Бу ҳолат деярли ҳар куни давом этади. Асов от каби югурик хаёллар билан бўй чўзаётган фарзанд ота-онасини яна кўп бора саволга тутади. Улар ҳам анойи эмас, ҳар гал "сувдан қуруқ чиқиш"нинг йўлини топишади. Болакай жуда тихирлик қилиб сўроққа тутаверса, яхшилаб уришиб ҳам беришади. Шундан сўнг бола савол бермай қўяди, ота-онанинг ҳам қулоғи тинчийди... Аммо эндигина ўсиб келаётган иқтидор сўнади, келажакда бирор соҳанинг малакали мутахассиси бўлиб етишиши мумкин бўлган истеъдод йўққа чиқади.

Руҳшуносларнинг айтишича, болалигида кўп савол беришга одатланган, воқеаликка тийрак назар билан қараган кичкинтойлар улғайганларида интеллектуал салоҳияти юқори, тафаккури кенг инсон бўлиб етишадилар. Бунинг учун эса болада истеъдод ғунчалаётган пайтданоқ уни авайлаш, гул бўлиб очилишига имкон яратиш лозим.

Бўладиган бола бошидан маълум, дейди халқимиз. Чиндан тенгдошларини ортидан эргаштираётган кичкинтой ақлини танигач, кўпнинг бошини қовуштирадиган етакчи бўлиши ҳеч гап эмас. Зеҳни ўткир, ҳофизаси кучли болакай яхши ижодкор, етук олим, қўли гул ҳунарманд бўлиб етишиши мумкин. Миллатимиз тарихида бунга мисоллар бисёр.

Абу Али ибн Сино ўсмирлик пайтидаёқ табиб сифатида донг таратган. Даво истаган танларга шифо улашган. Хожа Абдухолиқ Ғиждувоний тўққиз ёшида Қуръони каримни ёд олган. Болалик чоғларидаёқ илмнинг баланд рутбаларини эгаллаган. Алишер Навоий 7 яшарлигида Фаридиддин Атторнинг "Мантиқ ут-тайр" асарини бошдан-охиригача ёд олган. Ўспирин йигитчанинг "Оразин ёпқоч..." дея завқу шавқ билан ўқиган ғазалини тинглаган Лутфийдек маликул калом шоир унинг биргина байти учун 120 минг мисралик шеърий хазинасини беришга тайёрлигини изҳор қилган.

Бобур Мирзо ўн бир ёшида салтанатни бошқарган, ҳукмдорликнинг залворли ташвишларини нозик елкасида кўтара олган. Юртимиз осмонининг порлоқ юлдузи бўлган бу зотларнинг ҳаётга кириб келиш йўлига назар солсангиз, бир умумий жиҳатни топишингиз мумкин: улар зиёли оилада, маърифатли тарбиячилар қўлида камолга етганлар, ота-оналари гўдаклик пайтлариданоқ уларнинг таълим-тарбиясига етарли эътибор қаратишган. Улардаги истеъдод рўёбга чиқиши, такомилига етиши учун ўз вақтида шароит ва имконият яратишган.

Эътибор берганмисиз, бола табиатан ишонувчан бўлади. Ҳатто у катталарнинг ёлғонларига ҳам ишонади. Мурғак қалбнинг ишонувчанлиги эса ота-оналарга қўл келади: кўпинча уни алдаб, ёлғон сабабларга ишонтиришга уринишади. Бироқ "Алдагани бола яхши" нақлининг фарзанд тарбиясига зарарли таъсир кўрсатишини, маъсум кўнгилда турли иллатларнинг илдиз отишига сабаб бўлишини ҳаёт кўп марта исботламоқда. Шунинг учун ҳам маънавияти юксак кишилар болани "Рост айтиш болага яхши!" деган тамойил асосида тарбиялашни қатъий маслаҳат беришади.

Бола қалбига ҳеч бир нарса ота-она ибратидек кучли таъсир этмайди. Жажжи вужудга яширинган истеъдодни аниқлаш ва камолга етказиш ҳам ота-она зиммасидаги вазифадир. Бу вазифа муҳимлиги жиҳатидан болани чиройли кийинтириш, яхши таомлантиришдан қолишмайди.

Донишмандлар боланинг онгу шуурини тоза заминга қиёслашган. Ерга қандай уруғ қадасангиз, ўша униб чиққани каби бола онгига ҳам ёлғонни сингдириб, гўзал келажакни кутмаслик керак.

Руҳият илми мутахассисларининг таъкидлашларича, боланинг интилиш ва иштиёқларини сўндириш, ҳафсаласини пир қилиш охир-оқибат унинг руҳан синишига олиб келиши мумкин. Синган ниҳол эса ҳар доим ҳам бўй чўзиб кетавермайди. Айрим мутахассислар ота-она баъзи оилавий муаммоларни муҳокама қилаётганда боласига ҳам фикр билдириш имконини бериши зарурлигини айтишади. Бу жиҳатдан болаларнинг фикрларига жиддий муносабатда бўлиш, ташаббусларини қўллаб-қувватлаш муҳим. Ана шунда боланинг ўзига бўлган ишончи мустаҳкамланади.

Баркамол авлод жамият тараққиётининг асосидир. Шундай экан, болаларнинг иймон-эътиқоди бутун, билимдон, маънавияти юксак инсонлар бўлиб вояга етишларида оиладаги тарбия муҳим аҳамият касб этишини ёддан чиқармаслигимиз керак.

С.КАМОЛОВ

МУТОЛАА

Юртимиз тарихида шундай буюк сиймолар борки, уларнинг ҳаёти, амалга оширган оламшумул ишлари, кўрсатган жасоратлари, асрлар ўтса-да, хотирамизда яшайверади. Халқимизнинг асл фарзанди, миллатимиз фахри бўлган Жалолиддин Мангуберди ана шундай шахслардан бири эди. Ўтган йили "ART FLEX" нашриёти олим ва ёзувчи Ҳамдам Содиқовнинг "Султон Жалолиддин Мангуберди" номли тарихий қиссасини босмадан чиқарди.

БУЮК САРКАРДА ҲАҚИДА ҚИССА

Мазкур китобни варақлар эканмиз, Жалолиддин Мангубердининг бутун ҳаётини бадиий лавҳаларда кўрамиз ва мулоҳаза юритамиз. Шу билан бирга хоразмшоҳлар тарихи хусусида ҳам қимматли маълумотларга эга бўламиз.

Қиссада тарихий воқеалар образлар воситасида ёритилган бўлиб, ўша даврда Хоразмнинг ички ва ташқи сиёсатидаги аҳвол атрофлича баён этилади. Туркон хотуннинг ўғли Аловуддин Қутбиддин Муҳаммад тахтга чиққанидан сўнг Хоразмда бошланган қўшҳокимиятчилик хусусида фикр-мулоҳазалар юритилади. Жалолиддиннинг болалиги ва ёшлиги фитна, иғво, фисқу фасодга тўла саройдан узоқда, устози Кузбор Малик билан даштда ҳарбий машқлар майдонида ўтганига алоҳида урғу берилади. Маълум бўлишича, Жалолиддин 13 ёшидан бошлаб отасининг ҳарбий юришларида қатнаша бошлаган. Хоразмшоҳ қорахонийлар ва қорахитойлар устидан ғалаба қозонган бўлса ҳам унинг ҳокимияти мустаҳкам эмаслиги ўзига аён эди. Чунки Туркон хотун барча масъул лавозимларга ўз уруғидан бўлган қипчоқларни қўйган ва улар Хоразмшоҳ фармонларига эмас, балки ўз маликалари — Туркон хотун кўрсатмаларига риоя қилишган. Лўнда қилиб айтганда, ҳокимият тизгини Туркон хотун қўлида бўлган. Қиссада муаллиф Хоразмни ана шу қўшҳокимиятчилик ҳалокатга олиб келганини кўрсатиб беради. Адиб Туркон хотуннинг набираси Жалолиддинни ёмон кўргани, шунинг учун уни тўнғич ўғил бўлишига қарамай валиаҳдликдан узоқлаштиргани, ўрнига қипчоқ аёлдан туғилган укаси Ўзлоғшоҳни тайинлагани ҳақида ҳикоя қилади ва ўз қарашлари билан ўқувчини фикр юритишга ундайди.

Қиссада Жалолиддиннинг мўғуллар устидан қозонган ғалабаларининг сабаблари ҳам яхши очиб берилган. Жумладан, муаллиф буюк саркардамиз мўғулларнинг жанг услубларини ҳар тарафлама ўрганиб олгандан кейин уларга қарши ўз жанг усулини ишлаб чиққанига алоҳида эътибор қаратади. Яъни 1221 йилдаги Парвон жангида Чингизхоннинг 45 минг кишилик қўшини билан Жалолиддин лашкарлари ўртасидаги жангда мўғулларнинг ҳийласи иш бермагани, Жалолиддин душман тактикасига қарши ўз услубини қўллаб, зафар қозонгани тўғрисидаги воқеалар ривожи кўпчиликнинг эътирофига сазовор бўлиши шубҳасиз.

Қиссада Жалолиддиннинг шимолий Ҳиндистон, Ироқ, Форс, Озарбойжон ва Гуржистондаги фаолияти ёритилиб, унинг бош мақсади мўғулларга қарши иттифоқни юзага келтириш экани аниқ мисолларда кўрсатилади.

Жалолиддин хоразмшоҳлар давлатини хорижий мамлакатларда юрганида қайта тиклагани хусусида ишонарли фактлар асосида фикр юритилади. Қиссада Султон Жалолиддин Мангубердининг ҳукмдор, саркарда ва инсон сифатидаги қиёфаси жонли, таъсирчан ёритилганки, уни ўқиган китобхон истеъдодли бобокалони ҳақида батафсил тасаввурга эга бўлади.

Озода ТОШПЎЛАТОВА,
Тошкент темир йўл муҳандислари институти доценти.

МАДАНИЯТ

ШОИР КУТУБХОНАСИДА

«УМРИМ ОДДИЙЛАРДАН ЯНАДА ОДДИЙРОҚ»

Аслида шеър ёзмоқдан мурод надур? Ўзни англамоқми ё кўнгилга сафар? Ёки шоирлик, аввало, Ватанни таниш бахтимикан?

Розиман шу юртда туғилганимдан,
Она тупроғимда-да! Ҳа, она тупроқ.
Етти иқлим интиқ, жонона тупроқ,
Розиман шу лойда йўғрилганимдан...

Ушбу мисралар билан бошланадиган шеърда шоирнинг Ватани, халқига, ота-она, дўст, фарзандига меҳр-муҳаббати бор. Бундай сатрлар инсонни ҳамиша юксакликка, хазинликлардан ҳоли беармон хаёлларга чорлайди. Шоир тасвиридаги муқаддас гўшада ҳар ким ўз ҳаётининг мазмун-моҳиятини англайди.

Ўзбек адабиётининг забардаст авлодига мансуб ардоқли шоир Миртемир домланинг ижодий мерослари ва инсоний фазилатларини хотирлаш мақсадида у кишининг ижодхоналарига кириб борганимизда бизни шоирнинг фарзандлари ва набиралари қарши олишди. Устознинг биз билган ва билмаган ижодий мерослари, ушалмай қолган орзу-армонлари ҳақидаги саволларимизга тўнғич ўғиллари Миржалол ака Турсунов шундай жавоб берди:

— Оилада беш фарзанд бўлсак ҳам биронтамиз қаламкашликни отадан мерос қилиб ололмаган эканмиз. Биримиз тупроқшунос, иккинчимиз шифокор, қолганларимиз эса таржимонлик касбини эгалладик. Отам ҳамма оталардек меҳрибон, фарзандларига ғамхўр, ўрни билан қаттиққўл мураббий эдилар. Камтарин яшасак-да, танти, меҳмоннавоз инсон бўлганлари боис уйимиздан яқин-йироқдан келувчиларнинг кети узилмасди. Отамлар ўз дўстларини ҳамиша самимият билан эъзозлаганларини жуда кўп кузатганман.

Мактабда ўқиган пайтларимизда «Ёзги таътилда бирон ҳунар ўргансин», деб бизни қишлоқдаги қариндошларимиз ҳузурига юборардилар. Ҳатто бир йили Отажон тоғамдан комбайн ҳайдашни ўрганганим ҳеч қачон ёдимдан чиқмайди.

Отам доим: «Мен халқдан кўп қарздорман, иш столига ростмана ўтиролганим йўқ. Китобхонларга манзур бўларли нима қилолдим? Умрим оддийлардан янада оддийроқ», — деб ижодларидан ҳеч қониқмасдилар. У киши ўзларини шоир Миртемир деб таништирганларини ҳеч қачон кўрмаганман. Бирон киши билан танишиш зарурияти туғилиб қолса, фамилияларини айтиб кўришардилар. Отамнинг кўпчилик илғамаган яна бир фазилатлари туркий тилларни мукаммал билишларидир. Улар «Манас», «Қирқ қиз» эпосларини қирғиз тилидан ўзбек тилига таржима қилганлар. Бизни ёнларига олиб, таржимонлик сир-синоатини ўргатганлар. Отам бетоб бўлиб қолганларида, доим ёнларида бўлардик. Айниқса, умрларининг сўнгги кунларида туғилган жойлари — Туркистон бағридаги Иқон қишлоғига бориб, дафтар-дафтар шеърлар билан қайтганларини эслайман. Бу ижодхонага келсам, отам билан боғлиқ хотиралар жонлангандай бўлади. Фарзандларимиз ва набираларимиз ҳам падари бузрукворимизнинг ижодий меросларини меҳр билан эъзозлайдилар.

Ҳа, Миртемир домлани ўзбек тилининг луғат бойлигини мукаммал эгаллаган билимдон инсон, десак, адашмаган бўламиз. Шеърларидаги «оч теват», «аччиқ бўза», «бедаво сизлович», «чақиртиканаклар» сингари ташбеҳлар устозгагина хос тил безакларидир. Биргина «Қуш тили» шеърларида 20 га яқин қушларнинг номини келтириб ўтганлари у кишининг билимдон эканликларидан дарак беради.

Устознинг ижодхоналаридаги қўлёзмалар билан танишарканмиз, «Онагинам» номли шеърларининг ушбу сатрлари хаёлимиздан ўтди.

Сенинг арзимас бир юмушингни
адо этолмаганим,
Сенинг бир ишорангга
юз ўмбалоқ ошиб кетолмаганим,
Сени жиндек хушвақт қилгани,
Сени жиндек хушбахт қилгани —
Тагсиз жарлардан ўтолмаганим
Тоғдай зил, Абадиятдай чексиз армон
бўлиб қолди дилимда, онагинам.

Бу шеърда шоирнинг хассос қалби, бутун эстетик олами намоён. Онанинг буюклиги ҳақида баландпарвоз гаплар йўқ. Ҳамманинг юрагига жиз этиб тегадиган оддий инсоний ҳислар ифодалангани қалбимизни тўлқинлантиради.

Домланинг мўъжазгина кутубхонасидаги китоблар билан танишарканмиз, «Миртемир замондошлари хотирасида» номли тўпламга кўзимиз тушди. Бу китобда устоз ҳақида шогирдлари ва замондошлари ёзган хотиралар эътиборимизни тортди.

— Агарда менга тенгдош ижодкорлардан сиз ўзингизга кимни устоз ва мураббий, деб биласиз, дея сўрасангиз, кўплари албатта, шеъриятимиз мутафаккири Миртемир номини тилга оладилар, — дея хотирлайди Ўзбекистон Қаҳрамони, халқ шоири Эркин Воҳидов. — Устоз доимо ўзининг тажриба ва билимларини шогирдларига бериш истаги билан яшар эди. Ҳаммамизни ҳам камтарликка ундарди. Мен унинг ўқувчилари, шогирдларисиз ўтирганини эслолмайман. Шу ўринда домла билан бўлиб ўтган бир воқеани эслатиб ўтмоқчиман. Биз — бир гуруҳ ёшлар домланинг ижодхонасида ўтирардик. Дўстларимдан бири ногаҳон устозга шундай савол бериб қолди:

— Домла, нега Маҳтумқули сурати иш столингиз устида турибди-ю, ҳазрат Навоийнинг сувратини кўздан четроққа, китоб жавонининг бир чеккасига қўйгансиз?

Шунда домла ўзига хос назокат билан:

«Мен бу буюк даҳога тик қарашга ботинолмайман. Улар олдида ҳижолатдаман. Негаки, Навоийнинг теран ва мураккаб оламини ҳали сўнгигача англаб етолмадим», деб жавоб берган эдилар.

Навоий ҳақида бу сўзларни айтган шоир классик шеъриятимизнинг сарвар нуктадони, билгичи эди.

— Миртемир ака талабчан устоз ва меҳрибон мураббий сифатида шогирдидан яхши сўзни ҳам аямас, бироқ нарсангиз мақбул бўлмаса, аччиқ танбеҳни ҳам қайтариб ўтирмас эди, — дея эслайди Ўзбекистон халқ шоири Жуманиёз Жабборов. — У кишидан «маъқул-маъқул» деган сўзни эшитиш биз шогирдлари учун катта баҳо ҳисобланарди. Шеъриятда «йилт» этган бирор янгиликни сезганда, боладай қувонар, ўша ижодкорни «Қаранг-а, жуда бақувват-ку, балойи азим», дея ардоқлар, аксинча, қуруқ дабдаба, тумтароқ шеърни ўқиб, бир гуноҳ ишнинг устидан чиқиб қолган кишидай қаттиқ ранжир эди. Миртемир аканинг ижодини яхлит кўздан кечирган киши, аввало, сўз санъатининг мўъжаз дунёсини тушунгандай бўлади. Нақадар кенг луғат бойлиги! Сўзлар товланади, оловланади. Кундалик муомалада камдан-кам ишлатиладиган сўзлар, шеърда ўз ўрнига шундай қўндириладики, улар ажиб мусиқавийлик, маъно аниқлиги, лўндалик ва қудрат кашф этади. Боладай беғуборлик, ўта кўнгилчанлик, донишмандона тафаккур, туйғулар самимияти унинг ҳар бир шеърида ялтиллаб турувчи мафтункор белгилардандир.

Ҳақиқатдан ҳам устознинг бутун қиёфаси у кишининг шеъриятида юксалиб турибди. У кишининг асарлари дилларда эзгу туйғуларни, ҳаётга улкан муҳаббат, нурли уфқларга интилиш шавқини уйғотади.

Адиба УМИРОВА

СОЧМАЛАР

“Ким ўз юртини севмаса, у ҳеч нимани сева олмайди”

Бойлигингдан айрилсанг — кўп нарса йўқотмайсан, номусингдан айрилсанг — анча нарса йўқотасан, мардлигингдан айрилсанг — ҳамма нарсангдан маҳрум бўласан.

И. ГЁТЕ

* * *

Ким ўз юртини севмаса, у ҳеч нимани сева олмайди.

Ж. БАЙРОН

* * *

Қонун — майда пашшалар илиниб, йириклари қутулиб кетадиган тўр эмас.

О. БАЛЬЗАК

* * *

Ҳақиқий мардлик ҳар қандай хатарга дуч келишга ҳам тайёр туради ва ҳар қандай кулфатда ҳам лат емайди.

Ж. ЛОКК

* * *

Виждон — одамлар ҳаётининг одил раҳнамосидир.

Л. Н. ТОЛСТОЙ

* * *

Агар мириқиб ухлайман десанг, ўрнингга соф виждон билан ёт.

Б. ФРАНКЛИН

* * *

Номард суҳбатидан парҳез қил.

МОТУРИДИЙ

* * *

Бир киши катта мансабга уч марта қўйилди, аммо у бундан бирор марта ғурурланмади. У бу мансабидан уч марта бўшатилди, аммо у бу ҳолдан бирор марта хафа ҳам бўлмади. Бу одам — чин инсондир.

КОНФУЦИЙ.

* * *

Минг хил йўл билан янглишиш мумкин, ҳақиқатга эса фақат битта йўл олиб боради.

Ж. Ж. РУССО

Зуҳал РЎЗИЕВА тайёрлади.

O'ZSANOATQURILISHBANK

БАРЧА МИЖОЗЛАРИНИ, АКЦИЯДОРЛАРИНИ, ҲАМКОРЛАРИНИ ВА ЖАМИКИ ЮРТДОШЛАРИМИЗНИ

14 январь — Ватан ҳимоячилари куни билан табриклайди!

Сизларга бахт-иқбол, хонадонингизга файз-барака, юртимизга хотиржамлик ва фаровонлик тилаб қоламиз

ҳамда қуйидаги омонат турларини таклиф этамиз:

“Истиқлол-1”	30% йиллик	3 ой сақлаш муддати	Миллий валютада
“Манфаат-1”	30% йиллик	7 ой сақлаш муддати	Миллий валютада
“Тошкент 2200”	30% йиллик	4 ой сақлаш муддати	Миллий валютада
“Тараққиёт-5”	30% йиллик	5 йил сақлаш муддати	Миллий валютада

Вақт давомида синалган ишонч!

www.uzpsb.uz

СПОРТ

ЁШЛАР БЕЛЛАШУВИ

Тошкент шаҳридаги “Олимпия умидлари” спорт мажмуида 1995-1996 йилларда туғилган ўсмирлар ўртасида юнон-рум кураши бўйича халқаро турнир бўлиб ўтди. Унда мамлакатимиз курашчилари ва Қозоғистондан келган спортчилар ўзаро куч синашди.

Ўн бир вазн тоифасида ўтказилган беллашувларда пойтахтлик курашчилар — Дониёр Абдуллаев, Абубакр Олимов, Сухроб Раҳмонов, Иброҳим Исмоилов, Арам Варданян, Азамат Қосимов, Саидаъло Собитхўжаев ва Тигран Геворкян муваффақиятли иштирок этиб, олтин медални қўлга киритишди. Бундан ташқари қашқадарёлик Шаҳзод Рўзиқулов, Тошкент вилояти вакиллари — Даврон Шарипов ҳамда Жасур Қўлдошевлар ҳам шоҳсупанинг юқори поғонасидан жой олдилар.

НИГИНАНИНГ ҒАЛАБАСИ

Хитойда хотин-қизлар ўртасида ўтказилаётган «Pingguo-2010» халқаро теннис турнирида юртимиз шарафини ҳимоя қилаётган Нигина Абдураимова саралаш босқичидан муваффақиятли ўтиб, асосий тур беллашувларига йўлланмани қўлга киритди.

Ҳамюртимиз мазкур мусобақанинг дастлабки учрашувида хитойлик Жия Люга қарши кортга чиқиб, уни 6:3, 7:5 ҳисобида мағлубиятга учратди. Ҳал қилувчи баҳсда эса Н.Абдураимова мезбонлар вакиласи билан баҳс олиб бориб, 6:3, 6:0 ҳисобида зафар қучди. Энди вакиламиз турнирнинг асосий учрашувларидаги дастлабки ўйинда Жанубий Кореядан келган Мин Хва Ю билан куч синашади.

МАРАДОНА ХУСУСИЙ КАНАЛ ОЧМОҚЧИ

Футбол афсонаси ва Аргентина миллий терма жамоаси бош мураббийи Марадона ўзининг хусусий телевизион ва интернет каналини очмоқчи. Бу ҳақда www.rambler.ru сайти хабар тарқатди. Ҳозирча каналнинг формати ва йўналиши қандай бўлиши аниқ эмас.

Эслатиб ўтамиз, телевидение ишлари Марадона учун таниш ҳисобланади. Чунки у 2005 йилдан бери Аргентина телевидениесидаги машҳур токшоулардан бири «Ла ноче дель диес»да бошловчилик қилиб келади.

ДАСТЛАБКИ ТУРНИРДА ДАСТЛАБКИ ҒАЛАБА

Россиялик теннисчи Николай Давиденко жорий йилдаги дастлабки турнирда зафар қозонди. У Катар пойтахти — Дохада ўтказилган АТР турнири финалида дунёнинг иккинчи рақамли теннисчиси испаниялик Рафаэл Надални мағлуб этишга эришди.

Икки соат-у қирқ уч минут давом этган мазкур учрашувда ғалаба қозонган Николай Давиденко 185 минг доллар пул мукофотини ҳамда 250 рейтинг очкосини қўлга киритди.

Эслатиб ўтамиз, россиялик спортчи сайёрамизнинг энг кучли теннисчиси, дея эътироф этилаётган Рожер Федерерни ҳам турнирнинг ярим финалида мағлуб этган эди.

ЙИЛ МУРАББИЙЛАРИ

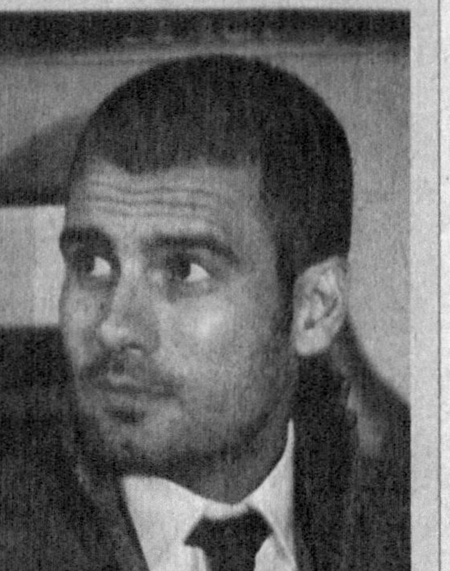

Халқаро футбол федерациялари тарихи ва статистикаси (IFFHS) ташкилоти дунёнинг энг яхши мураббийлари рўйхатини эълон қилди. Мазкур жадвалда Испаниянинг «Барселона» клуби мураббийи Хосеп Гвардиола 300 очко жамғарган ҳолда биринчи ўринни эгаллади. Иккинчи ўрин эса 2008 йилда энг яхши мураббий деб топилган Англиянинг «Манчестер Юнайтед» жамоаси устози сэр Алекс Фергюссонга насиб этди. Учинчи ўринга Италиянинг «Интер» клуби бош мураббийи Жозе Моуриньо муносиб деб топилди.

Бундан ташқари энг кучли мураббийлар рўйхати орасида Гус Хиддинк ва “Рубин” жамоаси мураббийи Қурбон Бердиевлар ҳам бор.

Азим РЎЗИЕВ тайёрлади.

HURRIYAT
MUSTAQIL GAZETA

Муассис: Ўзбекистон Журналистлари ижодий уюшмаси

Газета Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 034-рақам билан рўйхатга олинган. Бичими — А-2. ISSN 2010-7528

Индекс: якка обуначилар ва ташкилотлар учун — 233

Бош муҳаррир вазифасини бажарувчи: Зафар САИДОВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Хуршид ДЎСТМУҲАММАД, Азамат ЗИЁ, Наим КАРИМОВ, Тўлан НИЗОМ, Абдуқаҳҳор ИБРОҲИМОВ, Шерзод ҒУЛОМОВ

Таҳририятга келган хатларга ёзма жавоб қайтарилади.

Таҳририят манзили: Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
e-mail: hurriyat@doda.uz

Телефонлар: 236-53-31, 236-56-38, 236-53-38, 236-75-15, 233-67-51
Реклама ва маркетинг бўлими: 236-55-13 Тел-факс: 233-36-02.

ВИЛОЯТ МУХБИРЛАРИ:
Қорақалпоғистон Республикаси — 8-361-505-19-11
Андижон — 8-374-250-90-39
Бухоро — 8-365-592-85-02
Самарқанд — 8-366-233-62-12
Тошкент — 8-370-383-97-53
Қашқадарё — 8-375-310-17-73
Сирдарё — 8-372-366-99-21
Сурхондарё — 8-376-370-12-01
Фарғона — 8-373-225-80-58
Хоразм — 8-362-224-73-33

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди. Манзил: Буюк Турон кўчаси, 41-уй.

Навбатчи: Иномжон АБДИЕВ

Топшириш вақти — 21.00
Топширилди — 20.00

Ⓡ — тижорат белгиси.

Адади: 17159 Буюртма — Г-27 1 2 3 5